

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У С.А.П. ВОЈВОДИНИ

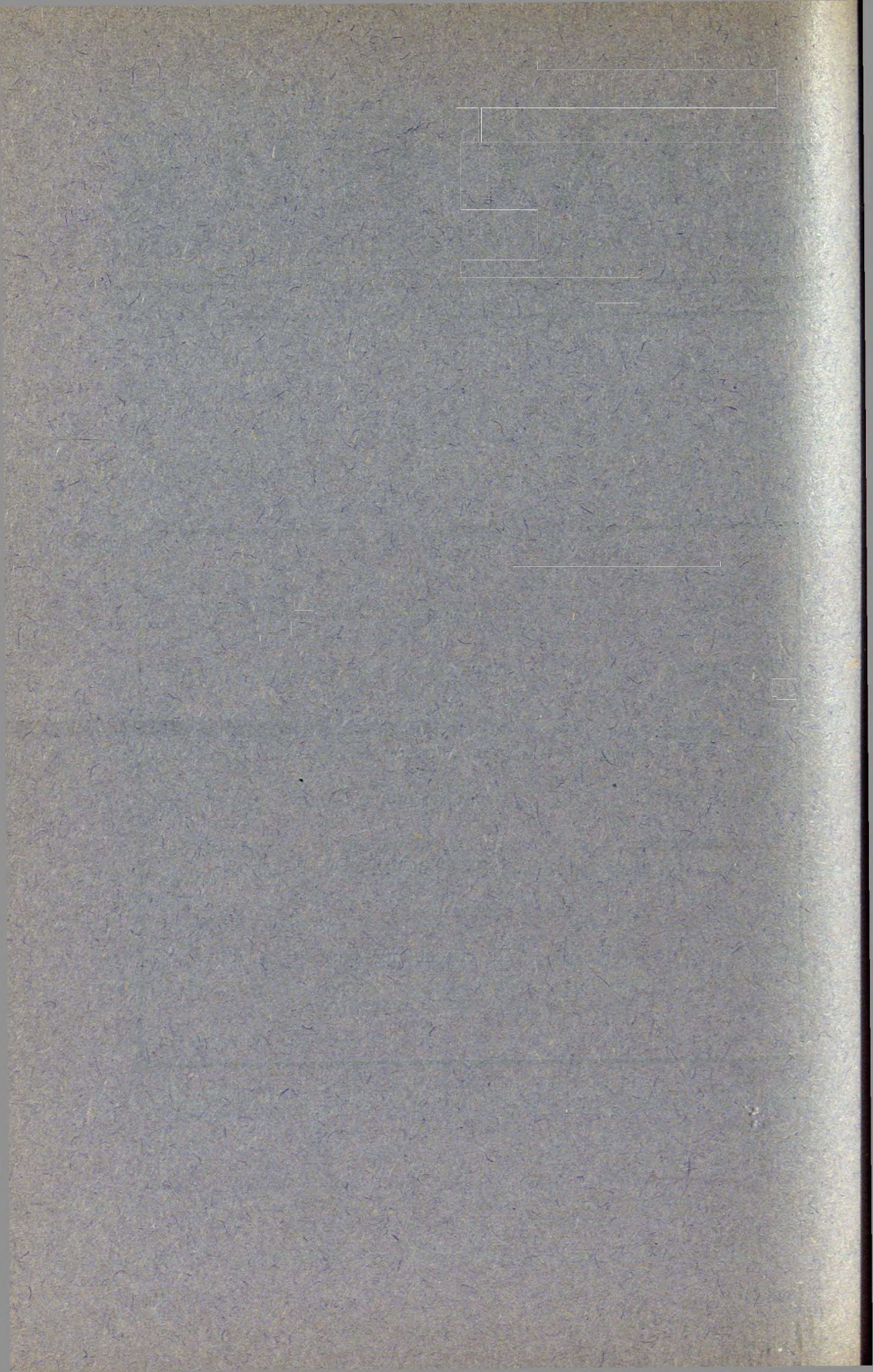
Год. XIX

Јул 1970.

Број 7.

САДРЖАЈ

К. Хаџи:	Скупштина Адвокатске коморе у САПВ;
М. Ботић:	Нови Закон о адвокатури и нацрт Статута Коморе;
М. Поповић:	О С. Радичевићевом пројекту Устава Српског Војводства (II);
Др М. Митић:	Наследно право брачног друга (II);
О. Новаковић:	Др М. Вучковић: Практикум за право осигурања;
	Некролози;
	Из судске праксе;
	Службена саопштења;

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У С.А.П. ВОЈВОДИНИ

Год. XIX

Јул 1970.

Број 7.

СКУПШТИНА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У САПВ

Са великим очекивањима се ишло пред Скупштину Адвокатске коморе у САПВ која је одржана у Новом Саду 6. јуна 1970. године, јер је то била изборна Скупштина, за коју је Савет коморе израдио критеријуме око избора, односно око ротације. Зато је на Скупштини од 402 уписана адвоката било присутно 257, што значи врло леп број. Осим тога, Скупштини су били присутни, као гости и представници разних покрајинских правних институција, те делегати свих других Комора. А, нарочито је интересовање било појачано вестима да ће бити предложене две листе, једна Радних одбора Панчева, Зрењанина, Суботице и Ср. Митровице, а друга групе адвоката из Новог Сада, па се очекивала већа борба. Међутим, иако су биле предложене две листе, вршио се избор само на основу једне листе, јер је она друга, била одбачена од Радног председништва пошто није била састављена у духу чл. 13. Пословника Скупштине, јер на самој Скупштини није био присутан довољан број предлагача, 10 најмање, а за дисц. судију је кандидовано лице које није адвокат. Истина, пре избора, код отварања Скупштине је Мирко Борјановић, адвокат из Новог Сада, поднео предлог да се измени чл. 13. Пословника Скупштине у том правцу, да се избори не врше путем листа кандидатских, јер да то није демократично, него да сваки члан Скупштине може да кандидује кога хоће, којем предлогу се противио Милорад Ботић, износећи да усвајање тог предлога доводи Скупштину до хаотичног стања, па је Скупштина са свим гласовима, мање два, одбила предлог Мирка Борјановића.

Милорад Ботић је отворио Скупштину, поздрављујући Арпада Хорвата, покр. секретара за правосудне послове, затим др Николу Воргића, декана Правног факултета из Новог Сада, др Јанка Жунца, судију и представника Врховног суда Војводине, Здравка Груловића, председника Вишег привредног суда,

Саву Влалукина, зам. јавног правобраниоца САПВ, Звонимира Штајнера, председника Окружног суда, Нови Сад, М. Аврамова, окр. јавног тужиоца, Нови Сад, Ст. Стојановића, председника Општинског суда, Нови Сад, па делегате Комора Буру Мијатовића, Љубомира Стаменковића, Милована Вуковића из Београда, др Марјана Думића, из Загреба, Зијаха Спаху, из Сарајева, Витодрага Пукла из Љубљане, Богдана Божиновског из Скопја, Ивана Матијевића, председника Удружења адв. приправника из Новог Сада, те пензионисане адвокате из Новог Сада, др Славка Бирића и Косту Хаџи ст.

Затим је Милорад Ботић евоцирао, топлим речима, успомену на великана Војводине, на адвоката др Михајла Полит-Десанчића, који је пре 50 година умро у Темишвару, где је и сахрањен. Изнео је, у кратким цртама, његове погледе и стремљења на актуелна питања ондашњице, о демократији у нашим крајевима, те истакао да су режими, пре рата, отежавали доношење земних остатака тог великана наше Војводине у Нови Сад. Затим је позвао Скупштину да минутом ћутања ода последњу почаст преминулим адвокатима и то: др Свет. Мијатовићу (Вршац), др Стеван Анојчић (Оџаци), Никола Булгаков (Перлез), Стипан Човић (Суботица), Сава Радловић (Бајмок), Андрија Шарчевић (Суботица), Милан Драшковић (Зрењанин), др Војислав Дошен (Зрењанин), Јован Јегдић (Нови Сад), др Бранко Јовановић (Алибунар), др Павле Блажевић (Сомбор) и др Ференц Кецељи-Месарош (Сента), па је Скупштина минутом ћутања одала последњу почаст преминулим.

По предлогу М. Ботића изабрала је Скупштина Радно председништво са др Јулије Кенигом на челу.

Код усвајања дневног реда Мирко Борјановић је образложио предлог групе адвоката из Новог Сада за измену неких чланова Пословника Скупштине. М. Борјановић је истакао да избор по систему јединствених листа није демократичан, и предложио да сваки адвокат, присутан Скупштини, може да кандидује свако лице, без обзира да ли се налази на листи или не. Пореда тога предложене су и неке мање измене. М. Ботић се противио овом предлогу, јер овај није био обрађен у нашим Радним одборима, а осим тога такав начин кандидовања не уноси више демократичности у наш изборни систем, који имају све Коморе, него може да доведе до хаотичног стања. Скупштина је са два гласа против усвојила предлог Милорада Ботића, те тиме и по Управном одбору Коморе предложени дневни ред.

Скупштина је закључила да се не читају записник са прошле Скупштине која је одржана 24. маја 1969. у Панчеву, затим извештај Управног одбора о раду Коморе у 1969. г. закључне рачуне Коморе за 1969. г. предлог буџета Коморе за 1970. г јер су сви ти извештаји објављени и оштампани, па је др Јосип Петерка, председник Комисије за преглед финансијског пословања поднео извештај Комисије, која предлаже да се закључни рачуни за 1969. г. одборе.

Милорад Ботић је поднео реферат о новом Закону о адвокатури и о нацрту Статута Адв. коморе у САПВ. Закон о адвокатури је општи закон, који регулише све опште прописе о адвокатури, с тим да ће Скупштине република имати да донесу своје Законе о адвокатури, који ће прецизирати основне одредбе Закона о адвокатури. Овај Закон о адвокатури је донесен сагласно са гледиштима Савеза адвокатских комора и свих Комора, по свим питањима, углавном. То је добар Закон. Међутим, има нека врло важна питања која се још морају решити. То је, у првом реду, питање стажа приправника и судски-адвокатског испита. Све Коморе стоје на становишту, да не може бити уписан у именик адвоката нико, сем професора Правног факултета, ко нема бар годину стажа у адвокатској канцеларији, и ко нема положен судски-адвокатски испит, који никаквим прописима не може бити признат као да је положен, ако није. То је основно питање на коме почива будућност једне озбиљне и добре адвокатуре. Све Коморе треба да израде, по могућности, једнообразне Статуте, или врло сличне, јер је адвокатура професионално занимање, које уписом у једну Комору стиче право на рад на целом подручју Југославије, па треба да је тежња да и Статути Комора буду што јединственији. Предложио је да Скупштина донесе одлуку да Адвокатска комора у САПВ ступа у чланство, односно да задржава чланство, у Савезу адвокатских комора Југославије.

Олга Царић, секретар Управног одбора, говорила је да се 1971. год. навршава 50. година од оснивања Адвокатске коморе у Новом Саду, да треба прославити овај јубилеј. Предлаже да Скупштина овласти Управни одбор да именује почасни одбор, као и Радни одбор прославе, да предузме све што је потребно за одржавање прославе, и да се чланарина за 1970. годину повиси са 120 н. д. који износ треба да послужи за покриће трошкова прославе.

Бура Мијатовић поздравља Скупштину у име Савеза адвокатских комора и свих Комора. Адвокатска комора у САПВ врло је ефектно доприносила решењу свих проблема који су притисивали адвокатуру. Односи између Коморе у Београду и Новом Саду били су увек најсрдачнији, конструктивни, скоро једнодушни по свим питањима.

Др Никола Воргић, декан Правног факултета, Нови Сад поздравља Скупштину. Подвлачи одличне везе факултета са Комором, које су се увек, на сваком заједничком питању, присно и стално развијале.

Др Јанко Жунац, у име Врховног суда Војводине истиче да је адвокатура Војводине у својим иступима и раду оправдала поверење које је указано адвокатима на заједничком послу који се појављује у правосудју. Адвокати су својим погледима и схватањима у појединим питањима примене закона били и јесу најозбиљнији сарадници судова.

Др Славко Ђирић, пенз. адвокат из Новог Сада изнео је неке своје успомене из прошлости.

Свет. Петровић (Суботица) износи резултате рада Радног одбора Суботица, истиче задовољство са радом органа наше Коморе, говори о неким још нерешеним питањима која интересују адвокатуру.

Арпад Хорват, покр. секретар правосуђа, истакао је да Покрајински секретаријат за правосуђе тесно сарађује са Адвокатском комором у САПВ, конзултујући исту о свим питањима не само из подручја адвокатуре, него правосуђа уопште. Говори о потреби што складнијег решења питања која су врло важна, као питање равноправности свих језика људи који живе у Покрајини, питање учествовања свих националности у пословима самоуправљања итд. Адвокатска комора у САПВ увек може рачунати на подршку Секретаријата у свим питањима од важности за адвокатуру.

Др Јован Дорошки, председник Савета говори о настојањима Савета да се сва питања која интересују адвокатуру повољно реше, у чему су постигли значајни резултати. Указује на потребу да се Статут Коморе изради у сагласности са правосудним органима.

Затим је Скупштина усвојила извештај Управног одбора Коморе о раду у 1969. г. закључне рачуна за 1969. буџет за 1970. г. извештај Комисије за преглед финанс. пословања, дала разрешницу свим органима Коморе за рад у 1969. г. донела закључак да Адвокатска комора у САПВ остаје односно приступа у чланство Савеза адвокатских комора Југославије, овластила Управни одбор да именује почасни Одбор за одржавање 50. год. прославе Коморе, да именује и Радни одбор, те је чланарину за 1970. г. повисила са 120. н. д. за покриће трошкова прославе, овластила је Управни одбор да може да закључи са Осигуравајућим заводом уговор о колективном осигурању адвоката, али са важношћу само за оне који пристају на такав уговор.

После завршене дискусије и донесених закључака од стране Скупштине председавајући др Јулије Кениг је прешао на изборе. Богољуб Стојковић је прочитао и образложио листу чији је носилац др Јожеф Варади, адвокат из Зрењанина, као председник, а Војислав Попадић листу чији је носилац Славко Мишић, адвокат из Новог Сада, као председник. Затим је др Јулије Кениг објавио решење Радног председништва којим се одбацује листа коју је предложила група адвоката из Новог Сада, а коју је прочитао Војислав Попадић, јер није у сали присутно 10 потписника, а на листи је кандидован један неадвокат. После тога је, решењем Скупштине обављено јавно гласање, пошто је била само једна кандидатска листа, па је др Јулије Кениг прогласио да је једногласно изабрана листа на чијем се челу налази др Јожеф Варади, адвокат из Зрењанина.

Др Јожеф Варади се бираним речима захвалио на избору. Обећао је да ће се нови органи Коморе трудити да раде као досадашњи органи. Захвалио се Олги Царић, др Јулију Кенигу, а нарочито Милораду Ботићу, досадашњем председнику, на раду и успесима постигнутим у раду.

Ова Скупштина наше Коморе била је озбиљна, конструктивна, дала је одличне резултате, тако да може послужити као пример.

После Скупштине одржан је врло успели заједнички ручак, који је само увећачао саму Скупштину.

Коста Хаџи

НОВИ ЗАКОН О АДВОКАТУРИ И НАЦРТ СТАТУТА КОМОРЕ X¹

Савезна скупштина је после дугих дебата на разним странама, па и у нашим редовима, донела Општи закон о адвокатури и другој правној помоћи, који је проглашен 31. III 1970. године, а објављен у Службеном листу СФРЈ бр. 15 од 9. IV 1970. године. Општи закон ступио је на снагу 17. IV 1970. године, осам дана по објављивању.

Како се ради о општем закону, који се непосредно не примењује то је у прелазним одредбама овог закона задржано важење Закона о адвокатури и другој правној помоћи, односно најдоцније до 31. децембра 1971. године.

Сада, када је већ за нама читава она дискусија која је вођена по разним тезама, преднацртима, нацртима и предлозима, а Закон већ ступио на снагу, можемо мирно дати оцену нормираних идеја и размотрити шта треба и на који начин конкретно реализовати код нас у Покрајинском закону о адвокатури, Статута наше Коморе и другим нормативним актима коморе.

Можемо са сигурношћу констатовати да је Општи закон о адвокатури и другој правној помоћи добро примљен и у Савезу адвокатских коморе, од свих комора у Југославији, па и наше коморе, а и већине адвоката. Сигурно је да, Закон садржи принципе који дају могућности да се на републичком плану организује једна савремена, на принципима самоуправљања, друштвена, стручна служба. Међутим, одмах морамо напоменути да овај добар закон, са великим могућностима за конкретну разраду, још увек стоји у сенци једног закона против кога су и Савез адвокатских комора Југославије и све коморе, појединачно, устале од првог дана, а и данас војују против њега. То је Основни закон о правосудном испиту. Ми смо у више наврата истицали штетне последице овог закона, по квалитет наших кадрова. Овај закон је донекле уназадио адвокатуру у стручном квалитету јер је омогућио већем броју дипломираних правника улазак у адвокатуру без икакве правосудне праксе, па и лицима са кратким стажом на правним пословима ванправосуђа, као и

X¹ Реферат М. Ботића на годишњој скупштини Адвокатске коморе Војводине одржане 6. јуна 1970. године у Новом Саду.

дипломираним правницима са делимично положеним правосудним испитом (допунски испит) или признатим, неположеним испитом. Сматрамо да је време да се овај закон стави ван снаге, а да се питање кадровског профила адвоката решава у сагласности са захтевима адвокатуре, односно њених професионалних организација. Ово становиште Комора је добро познато, а биће поново прилика да се о томе говори приликом доношења републичких односно покрајинских закона о адвокатури, као и у процесу спровођења поступка за ревизију закона из области правосуђа. Савез адвокатских комора Југославије се постарао да и овај закон буде увршћен у списак прописа из области правосуђа које обухвата ревизија.

Питање других видова правне помоћи расправљала се код нас још од времена доношења сада важећег Закона о адвокатури. Тезе и нацрти новог закона, које је својевремено нудио Савезни савет за правосуђе, били су веома широко поставили могућности за формирањем других видова правне помоћи, што је за нас било од првог дана неприхватљиво, а што коначно нису прихватила ни представничка тела која су се бавила овим проблемом. Стога је проблем других видова правне помоћи добио у поглављу Општег закона „Друга правна помоћ“, своју правну меру. Друштвено-политичке заједнице могу оснивати службе правне помоћи за давање савета, састављање исправа о правним пословима и састављање поднесака грађанима. Дакле, преузето је решење из чл. 4 вежећег Закона о адвокатури. Исто тако, радне и друге организације могу оснивати службе правне помоћи за потребе чланова своје организације као и друштвено-политичке заједнице. Тако је најзад отпала свака могућност стварања још једне или више служби за пружање правне помоћи мимо и поред адвокатуре, коначно је нестала опасност од квази адвокатуре.

И питање пружања правне помоћи на дефицитарним подручјима од стране дипломираних правника неадвоката — у дисукији и сувише предиминзирано — решио је Општи закон такође на задовољавајући начин. У Војводини оваквих подручја нема. Међутим, оваквих подручја ће све мање бити и у другим регионима Југославије. Сматрамо да ће друштвена заједница, односно друштвено-политичке заједнице и у дефицитарним подручјима у смислу чл. 1 Општег закона о адвокатури и друге правне помоћи, створити нужне услове за рад адвоката у циљу обезбеђења службе правне помоћи грађанима и организацијама, па ће дефицитарна подручја убрзо савим нестати.

Вредно је овде истаћи да Општи закон о адвокатури и другој правној помоћи истиче посебан друштвени значај Адвокатске коморе као друштвено професионалне и стручне организације адвокатуре. Према чл. 19 Општег закона Адвокатска комора прати и проучава односе и појаве од интереса за остваривање права грађана и организација о чему обавештава Скупштинне друштвено-политичких заједнице. Тако ће адвокатура бити у могућности да и непосредно утиче на унапређење мера за

заштиту и остваривање права грађана, и утиче на изгрању профила правног поретка.

Интересантан је и пропис чл. 9 Општег закона, који ставља у дужност адвокату да мора пружити правну помоћ странци која се на њега обрати а само изузетно да може одбити пружање правне помоћи, сагласно закону и кодексу професионалне етике. До сада је било обратно. Овај пропис иде на учвршћивање адвокатуре као друштвено стручне службе, а не као приватне професије стручњака.

У таквој ситуацији треба да приступимо изради теза за Покрајински закон о адвокатури и другој правној помоћи. Сигурно, да ће Покрајински секретаријат за правосудје, по својој дужности и свом овлашћењу, припремити нацрт предлога за Покрајински закон — свакако уз нашу сарадњу, но међутим, сматрамо да комисија за нормативна и статутарна питања Коморе треба хитно да редигује већ сачињене пробне текстове теза за Покрајински закон и Статут коморе, те да их стави на дискусију чланству. Неке коморе су већ поодмакле у овом послу па ће нам њихови материјали моћи корисно послужити.

И ако све републике треба да донесу републички закон о адвокатури и другој правној помоћи, сматрамо да нека основна питања не треба да буду различито решена. Ово обзиром на карактер адвокатуре као општедруштвене стручне службе. Наиме, адвокатура као друштвена служба није везана за уже друштвено-политичке заједнице па ни шире (покрајине или републике), јер адвокат и по Општем закону о адвокатури може обављати адвокатуру на читавој територији Југославији без икаквих ограничења. Ако је адвокат уписан у именик адвоката било које коморе у Југославији има право на пресељење канцеларије без икакве процедуре односно комора на чију територију се пресељава нема права да поново испитује услове за пријем у адвокатуру (чл. 12 Општег закона). Најзад, адвокатура обавља посао пружања правне помоћи и заштите интереса клијената у примени свих закона и прописа, државних, друштвених и радних организација, почев од аутономних прописа основних друштвених јединица па до закона — Федерације.

У првом реду сматрамо да сви републички (покрајински) закони треба да поставе сагласно Општем закону о адвокатури једнаке опште услове, а на приближно истоветан начин и посебне услове, за пријем кандидата у адвокатуру. Ово није тешко постићи на основу међукоморског договора или преко Савеза адвокатских комора, преко кога се и до сада постизавали врло успешно међукоморски договори. Нарочито треба инсистирати на стажу и испиту. Наша комора је до сада заузимала становиште да дипломирани правник, да би могао бити уписан у именик адвоката, треба да пружи доказ о трогодишњој приправничкој пракси. Од тога једна година обавезна у адвокатској канцеларији, док остале било у адвокатској канцеларији (која замењује сваку другу праксу) било код суда, јавног правобранилаштва или јавног тужилаштва, или у привреди. После

стажа од две године, од које једна обавезно у адвокатској канцеларији приправник може полагати правосудни испит односно судско-адвокатски испит. О стручном испиту смо већ говорили и ту нема шта да додамо. Што се тиче уласка у адвокатуру дипломираних правника који немају правосудни приправнички стаж сматрамо да, приправничку праксу може заменити тек пет година проведених на дужности судије, јавног тужиоца или његовог заменика, јавног правобраниоца или његовог заменика. Ни једна друга категорија правника — ванправосућа не би могла својим дотадашњим радом било на којој дужности добити замену приправничке праксе, а никако најмање године у адвокатској канцеларији. Све ово без обзира да ли има положен садашњи правосудни испит. Само ванредни и редовни професори Правног факултета не морају имати ни праксу ни судско-адвокатски испит. Тако је то мање више у свим земљама са уређеним правосућем.

Питање удруживања рада у адвокатури такође би требало да бар у принципу буде једнако решено. Општи закон о адвокатури и другој правној помоћи (по чл. 15) дао је само најосновније оквире за стварање адвокатских заједница, не оцртавајући јасније профил ових заједница. Општи закон само истиче да удружени рад у адвокатури не сме успостављати такве односе који би били у супротности са начелима о самосталности адвокатуре и независности адвоката у вршењу адвокатских послова. Из овога би се дало закључити да Општи закон онемогућује стварање радних организација у адвокатури, као облик удруженог рада адвоката.

Удружени рад у адвокатури био је предмет многих дискусија и у редовима адвоката и ван адвокатуре. Било је и покушаја за стварањем адвокатских заједница, па чак и радних заједница адвоката као нпр. у Словенији. У Србији, па и Војводини формирано је неколико адвокатских заједница под називом „удружена адвокатска канцеларија”. Међутим, сви покушаји ове врсте нису успели. Већина ових заједница су се свеле на ортаклук.

Познато је становиште Савеза адвокатских комора да се адвокатура не може вршити у облику адвокатске радне организације, тј. кроз механизам по коме послују радне организације. Таквих мишљења је било и ван адвокатуре. Валда је стога у Општем закону и стављен акценат на адвокатску заједницу. На нама је сада да нађемо одговарајућу форму ове заједнице и да јој дамо савремену садржину. Она не може бити обичан грађански ортаклук. Правни теоретичари нису још јасно и пластично осветлили радну заједницу као форму удруженог рада, за разлику од радне организације, па сматрамо да Комора треба да се обрати Правном факултету за помоћ у овом правцу. Посебно у односу на удружени рад у адвокатури, као једној специфичној стручној служби, од друштвеног интереса. Изгледа да је једино исправно становиште да се пружање правне помоћи

од стране адвоката може вршити само у својству пуномоћника странке. Пуномоћник странке пак може бити само физичко лице. Правна лица немају пословну ни парничну способност (чл. 73 ЗПП) па према томе не могу заступати странке, ни пред судом а ни у њиховим међусобним односима. Лични карактер адвокатског рада ван сваке је сумње. Он се манифестује од првог контакта адвоката са странком, па до последње правне радње. Његов однос према странци заштићен је адвокатском тајном. Само од адвоката зависи која ће правна средства употребити у своме послу. За пропусте адвокат мора бити лично, материјално, дисциплински и кривично одговоран. Однос између адвоката и странке је посебан однос поверења. Још многе друге карактеристике ове професије морају се опрезно оцењивати, код тражења могућности за удружени рад адвоката. Далеко је једноставније решити питање међусобних односа удружених адвоката и удруживања средстава за рад, те односа сарадника неадвоката запослених у радним заједницама адвоката, који се могу заснивати на уговору. Међутим општа физиономија адвокатских радних заједница треба да буде дата законом. То не значи да би се тиме желело унимформно решавати питање адвокатских радних заједница, јер је уставно начело да радни људи имају право да на самоуправној основи одлучују о удруживању свога рада и расподела дохотка. Ово неколико мисли је ишло само за тим да се изрази потреба за јаснијим дистингивирањем појмова ортаклука, радне заједнице и радне организације.

Заједнички рад адвоката у смислу организовања посла, удруживања средстава за рад, ангажовање службеника за обављање неадвокатских послова и сл., заслужују и посебну пажњу адвоката а постоји и заинтересованост адвоката за удруживање рада у адвокатури. Време је да се започне процес формирања савремених, добро техничких опремљених, адвокатских канцеларија, снабдених стручном библиотеком, уз ангажовање сарадника неадвоката на канцеларијским, административним и другим пословима који не спадају у стручну обраду предмета, ангажовање адвокатских приправника и сл. У свим развијеним земљама постоје заједничке адвокатске канцеларије са већим или мањим бројем адвоката, често и специјализованих по разним гранама права. Ова потреба се осећа и код нас, бар у развијеним срединама.

У новом Закону о адвокатури треба дати и основну физиономију органима коморе. Међутим, каква ће бити њихова унутрашња организација и расподела надлежности држимо да је ствар статута Адвокатске коморе. Како паралелно са изградом теза за нови Закон о адвокатури треба паралелно израђивати и тезе за нови Статут коморе то ћу бити слободан да овде изнесем неколико мисли и предлога:

Досадашња структура организације органа Коморе може се углавном и надаље задржати, бар што се тиче врсте органа. Једи-

но што долази у питање даљи опстанак Адвокатске коморе. Ово стога што је овај орган уведен по принципу друштвеног управљања у адвокатури док се сада комора изграђује као институција самоуправљања адвоката. Савет коморе је за ових десетак година дејствовања у комори одиграо позитивну улогу и допринео бржем и бољем афирмисању адвокатуре као друштвене службе у нашем правосудном систему и приближио ову организацију другим друштвеним службама. Сем тога кроз своја конкретна овлашћења одиграо је Савет и позитивну улогу у формирању кадровске структуре у адвокатури. Међутим, у даљем развоју нашег самоуправног система па и у адвокатури, Савет какав је до сада био нарушавао би принцип самоуправљања у овој друштвеној служби.

У нашем Покрајинском закону и Статуту наше коморе држимо да би требало организацију коморе приближно овако поставити:

Скупштина надаље треба да остане највиши орган коморе, који доноси статут и општа акта коморе, утврђује буџет и води општу политику коморе. Управни одбор углавном треба да задржи и надаље своја садашња овлашћења, а и задатке. Орган финансијске контроле такође. Сматрамо да и надаље треба дисциплински тужилац да буде посебан орган коморе. Што се тиче дисц. суда пак, ту има два предлога: Да се задржи досадашња организација овог суда, што значи да другостепени дисц. суд и надаље буде веће Врховног суда Војводине, у коме учествују и адвокати, или пак да се радним одборима препусти првостепено дисц. судовање, а да при Комори буде само другостепено дисц. судовање.

Има мишљења да би поред досадшњих органа коморе требало образовати Савет коморе али не као до сада, него као орган састављен од самих адвоката и адв. приправника. Овај савет би био у ствари пленарна конференција представника свих органа коморе и председника радних одбора. У овај Савет би улазили руководиоци функционери свих органа коморе, председници радних одбора и представници удружења адвокатских приправника. Савет не би био оперативни орган коморе него саветодавни и консултативни. Савет би пратио кретања у правосудном систему и развој правних служби, те службе правне помоћи и изналазио и давао препоруке о унапређењу адвокатуре. Свакако да овај интересантан предлог треба детаљније проучити.

Рад органа коморе треба да се одвија и преко сталних и повремених комисија и одбора. До сада је Управни одбор формирао ове комисије према своме нахођењу, а међутим сада треба статутом предвидети обавезу формирања сталних комисија и то бар ових: комисија за организационо-статутарна питања, комисија за материјална питања (порез, социјално осигурање, посмртни фонд и сл.) комисија за проучавање прописа и правног система, комисија за међународне везе и сл. Питање је за

дискусију да ли и надаље сталне комисије именује Управни одбор или њихов састав бира Скупштина. Статутом треба решити питање њиховог односа према Управном одбору.

Сигурно је да треба Статутом решити и питање избора свих органа коморе. Начин избора у нашој професионалној организацији никада није био недемократски, без обзира кроз какву изборну процедуру је пролазио. Адвокате не треба учити демократији, јер су они и до сада, бар на овом терену, већ скоро сто година имали своју аутономну професионалну организацију и самостално руководили својим пословима па и слободно бирали своја руководећа тела у комори. Непосредан утицај чланства на руковођење послова наше организације био је увек евидентан и треба га и даље задржати, кроз статут и пословнике разних органа коморе.

Поставља се и питање како у будуће поставити организацију радног одбора, као основне професионалне организације адвоката и адвокатских приправника. Мишљења смо да не треба разбијати адвокатску комору као професионалну организацију адвокатуре на територији целе Покрајине. Стога радне одборе, тако их још увек зовемо и ако би им требало променути име — треба формирати као обавезне основне организације **коморе** за подручја која сачињавају територију Окружног суда. Овако формиране основне организације коморе нису ни радни одбори колектива, што су до сада биле на подручју Војводине, нити подружнице коморе, што су били колективи адвоката у ужој Србији, него су основне организације коморе са одређеним правима и овлашћењима. Обим ових права и овлашћења треба да утврди статут Коморе. Тако је то учинила и Адвокатска комора Хрватске, својим статутом. Зборови адвоката, како њихов Статут назива основну адвокатску организацију, имају својство правног лица, а статутом коморе и правилима збора уређен је однос ових са комором. Сматрамо да упис у именик адвоката и адвокатских приправника треба и надаље да остане у комори, као и вођење именика за читаву Покрајину. Колегијуми адвоката, да тако назовемо условно садашње радне одборе код нас, могу примати молбе кандидата за упис у именик, а са својим мишљењем проследити их на решавање комори. Иначе колегијуми треба да решавају међусобне односе својих чланова, да разрешавају неспоразуме и сукобе, да одржавају контакт са одговарајућим правосудним органима и друштвено-политичком заједницом на чијој територији делају, као и да сарађују са друштвеним организацијама на свом терену. Уколико им се не препусти првостепено судовање у сваком случају треба у колегијуму формирати суд части, а досадашњу комисију Управног одбора коморе за мање дисц. кривице укинути, односно њену надлежност пренети на радне одборе. Колегијуми адвоката има ли би право иницијативе и предлога за стављање на дискусију разних професионалних и друштвених питања било преко Савета, било Управног одбора, па и за саму Скупштину адвокатске

коморе. Неки зборови адвоката у Хрватској већ су донели своје правилнике, који нам могу послужити као добар узорак.

Организацију адвокатских приправника треба друкчије поставити него што је сада. Њихову организацију треба везати за саму комору. Адвокатски приправници су у суштини адвокати стажери, па нема потребе за њихову организацију ван коморе. Треба при комори посебно формирати Одбор адвокатских приправника адвокатске коморе. Овај одбор би имао и радни и представнички карактер, а био би орган самоуправљања адвокатских приправника у оквиру коморе. Разуме се да би бирао своје руководеће тело — извршни одбор. У Колегијумима адвоката пак не би требало посебно организовати одборе адвокатских приправника, него их непосредно укључити у рад колегијума, са пуном равноправношћу.

Ово су нека од питања о којима треба да се отвори дискусија, а ради изналагања најбољих решења за нови Закон о адвокатури и Статут Коморе. Разуме се да треба претходно продискутовати и питање шта све треба да садржи закон, а шта статут коморе. Има неких мишљења да закон треба да буде кратак, да садржи најнужније одредбе, док све остало препусти статуту коморе. Мислимо да би и овде једна средина најбоље одговарала. Неке ствари морамо регулисати законом који се теже мења него статут, чиме неће бити нарушен принцип самоуправљања, јер је напokon и закон инструменат самоуправљања.

Најзад и један конкретан предлог. Општи закон о адвокатури и другој правној помоћи у чл. 20 предвиђа да адвокатске коморе могу на добровољној бази да организују Савез адвокатских комора. До сада је Савез адвокатских комора Југославије био обавезна организација адвокатских комора у Југославији. Код овакве ситуације треба донети формалну одлуку да ли наша комора остаје у Савезу адвокатских комора, односно да ли се укључује у Савез адвокатских комора у смислу поменутог пописа. Предлажемо да скупштина донесе потврду одлуку. Нама је свима позната значајна улога Савеза адвокатских комора Југославије у протеклом периоду у животу југословенске адвокатуре. Вредно је и сада истаћи да је и у предратним нашим приликама Савез адвокатских комора Југославије основан тачно пре 40 година — 1930. године — представљао организацију свих комора на равноправној основи и да је био значајан фактор у нашем правном животу. Већ тада је дат профил Савеза по федеративном принципу и ако је државни поредак био организован унитаристички и централистички. Такав је Савез остао за читаво време, до другог светског рата, а на тим принципима је и обновљен одмах после рата, а такав делао све до данас. Надам се да ће све коморе донети овакву одлуку, јер колико ми је познато, расположење адвоката иде на очување заједнице свих адвоката у Југославији. Савез је већ израдио пробни текст будућег статута и доставио коморама на дискусију, па наши радни одбор треба да се и у ову дискусију што пре укључе те своје примедбе доставе Комори.

Овај реферат има задатак само да подстакне дискусију за нека питања, без претензије да би се ови предлози уважили, а неки предлози су већ садржани и у пробном тексту новог статута коморе, који је у изради. Нови органи коморе који се данас бирају могу ове материјале користити.

Милорад Ботић

О С. РАДИЧЕВИЋЕВОМ ПРОЈЕКТУ УСТАВА СРПСКОГ ВОЈВОДСТВА.

VI.

У пројекту Устава највише простора добила су друштвено-економска и лична права грађана. Известан број одредаба посвећен је и политичким правима грађана. Већина прокламованих права санкционишу нека урођена човекова својства, дакле, проистичу из антропологије. Подстицаје за овакву обраду пројекта Устава дала је свакако природноправна филозофија, као део либералнобуржоаске идеологије.

Под грађанима се, у смислу овог пројекта, подразумевају сва она физичка лица која „стално обитавају” на територији Српског Војводства или на њој поседују „непокретна добра” (чл. 31). Како се наведени услови не траже кумулативно, то се под грађанима подразумевају и она физичка лица чије се место пребивалишта налази ван територије Српског Војводства, уколико имају непокретних добара на тој територији.

1) У уставима XIX века не постоје посебни делови који би се односили на друштвеноекономско уређење. Најчешће се у глави која се односи на слободу и права грађана уноси неколико чланова којима се зајемчују извесна друштвеноекономска права, а пре свега право апсолутне, свете и неприкословене приватне својине.

И овај пројект Устава садржи неколико одредаба друштвено-економског караткера. Њима се, пре свега, желео обезбедити прелазак са феудалног на буржоаски начин производње. Отуда такве одредбе којима се укидају феудални намети, као десетак, кулук и остали (чл. 38). Међутим, да би се ублажио сукоб са феудалцима и да би се што безболније прешло на нов систем, Пројектом се зајемчује „накнада спахијама за десетке и остале спахијске дохотке”, која ће се одредити „законом” (чл. 46). Исто тако, забрањује се увођење било каквих препрека, које би ограничавале слободну трговину (чл. 75). Овом одредбом Пројекта се руши феудални партикуларизам и економска затвореност појединих региона. Пружа се правна могућност слободне циркулације робе из једне области у другу, што је карактеристика капиталистичког друштвеног уређења.

Да би се онемогућила монархова самовоља у погледу увођења пореза, Пројектом се одређује да се „само законом Царства и „законом Војводине” може порез прописати, а прирез „одобрењем општинара” (чл. 157). Ово, некада значајно, монархово овлашћење преноси се, дакле, у надлежност представничких тела, преко којих се нова класа — буржоазија, брани од „економске експлоатације”.

Највише одредаба посвећено је заштити приватне својине. Приватна својина се налази „под особитом заштитом закона” (чл. 38). Титулар права приватне својине има овлашћење да њом располаже како „за живота”, тако и „за случај смрти” (чл. 38). На овај начин се право приватне својине, које представља правни израз основног производног односа, преко тестаменталног располагања, поново „активира” у рукама универзалних и сингуларних сукцесора, обезбеђујући континуитет капиталистичком начину производње.

Нарочито је карактеристична одреба којом се забрањује суду да кривичном пресудом „злочинца лиши свог имања” (чл. 38 т. 9). Само се под једним условом може ограничити односно одузети приватна својина — „у случају општенародне користи” и то „по закључку Савета” (чл. 38 т. 5). Али, и у том случају дотадашњем власнику припада „пуна накнада” (чл. 38 т. 6).

2) Извесне личне слободе и права грађана, које су тековина дотадашње цивилизације, ушле су у пројект Устава.

Личне слободе и права грађана освојене су у борби противу средњевековља, противу апсолутизма. Известан број ових права бележе познати документи из енглеске уставности: Магна Карта од 1215., Хабеас Корпус акт од 1640. и Бил о правима од 1689. Декларације америчких држава (Вирџиније напр.) и Велике француске буржоаске револуције проширују скалу ових права.

Помоћу личних слобода и права обезбеђује се физички и духовни интегритет грађана, као људи. Без слободе, како истиче писац Пројекта, човек „престаје бити човек”, јер „постаје ствар”.²⁰

Под личном слободом пројект Устава подразумева: недостатак обавезе у погледу вршења „**приватних** услуга против своје воље”; слободу кретања и настањивања; слободу рада; слободу штампе и „чертанија” без цензуре; слободу сабирања потписа на тужбе, молбе и жалбе; право оснивања (законом забрањених) удружења и јавног држања скупова (чл. 33). У пројект Устава је ушла и демократска одредба по којој је све дозвољено што „законом није изричито забрањено” и што не повређује „права другог” (чл. 33 т. 7).

Како се види у одредбама у којима је изражен став о личној слободи човека дошло је до мешања личних и политичких слобода и права. Тако, напр., слобода штампе и право оснивања удружења и јавног држања скупова спадају у политичка права,

²⁰ В. С. Радичевић, н. д., примедба 17, с. 119.

којима се обезбеђује слобода мишљења, односно слобода изражавања мишљења. За једно демократско друштво није довољно да је човек само лично слободан, већ је потребно да постоји и слобода мишљења, односно слобода изражавања мишљења, како би се могла формирати политичка воља грађана. Сваки монопол на изношење мишљења сужава, тачније онемогућава демократију, пошто грађанима остаје тада једино „право“ да прихвате туђе мишљење.

За обезбеђење слободе личности грађана пројект Устава предвиђа више гаранција: нико не може бити лишен слободе, ни осуђен, без пресуде донете на основу закона; нико не може бити притворен без решења надлежног суда; нико не може бити задржан у затвору дуже од 24 часа без саопштавања „узрока због кога је затворен“; прокламује се право на накнаду штете за неоправдану осуду и увреду; обезбеђује се јавност и усменост поступања у кривичном поступку (чл. 34). У чл. 34. Пројекта садржане су, дакле, гаранције слободе личности пред судом, углавном пренете из *Nabeas corpus act*-а.

За личну слободу човека значајно је и право на неповредивост стана. Оно је једно од основних личних права грађана. Право на неповредивост стана може бити повређено само у изузетним случајевима. Тако се може ући у туђи стан „по сили налога“ који мора бити предат власнику стана „одмах или најкасније за 24 часа“; затим, у случају „потере за бегунцем“ или када се учинилац кривичног дела скрива у кући. Изузетно од овог извесни „званичници“ које одреди закон, могу ући у приватни стан и без решења суда, „али у присуству кућне чељад“ (чл. 34. т. 8).

Исто тако, гарантује се тајност писама, осим у случају вођења кривичног поступка (чл. 34 т. 9—10).

Пројектом Устава се дозвољава оснивање „изванредних судова“ и „особитих комисија“, али само законом. Писац Пројекта примећује како нас искуство учи да су такви судови и комисије били увек „оруже самовоље“, ²¹ па их зато треба само законом, у изузетним случајевима, оснивати.

Наведене личне слободе и права уживају и странци (чл. 35).

Да би се обезбедиле личне слободе и права грађана од самовоље управних органа, њихово укидање или суспендовање, за извесно време, могуће је само у случају „буне или ребеље против Монархије или Војводине“, али и тада ова опасност мора бити установљена у форми закона. Изузетак једино постоји у случају „хитности и преке нужде“ (чл. 36). Министри су дужни да по престанку изванредних околности, поднесу Народној скупштини образложен извештај, а Народна скупштина ће ценити оправданост укидања, односно суспендовања наведених уставних одредаба (чл. 37).

3) Пројект Устава прописује и изванредан број дужности грађана. Неке од ових дужности су позитивне, јер налажу гра-

²¹ В. С. Радичевић, н. д., Примедба 22, с. 134.

ћанима одређену чинидбу, док су друге негативне, будући да обавезују грађане на уздржавање од одређених активности.

У позитивне дужности могу се убројати: верност према цару, односно војводи, што повлачи за собом безусловно покорвање; дужност придржавања устава и закона; дужност плаћања пореза, сразмерно имовини; обавеза „војне службе” (чл. 42). Дужности придржавања Устава и закона плаћања пореза и војна дужност су минимум обавеза, које улазе и у савремене уставе.

Од дужности које налажу удружавање Пројект Устава прописује следеће: забрањује се грађанима да ступају у „политичка, књижевна и сл., друштва страних држава”. У ова удружења грађани могу улазити једино по „одобрењу војводе”. Исто тако, грађанима се забрањује да примају ордење страних владара, без царевог одобрења; најзад, забрањује се ограничавање, суспендовање или укидање слободе штампе.

VII

Највећи број одредаба пројекта Устава (преко 120 чланова) посвећен је организацији власти. Српског Војводства: Војводи, Народној скупштини и управи, а незнатна пажња нецентралним органима власти — општини.

1) Ако се погледа систематика пројекта Устава видеће се да се при излагању организације власти на прво место стављају одредбе које регулишу правни положај Војводе. То није нимало случајно. Најзначајнији орган власти у Српском Војводству је, управо, војвода. Он је „глава целог народа” (чл. 47). Једном изабран „задржава звање” до краја живота. Изузетно у случају његове душевне или телесне слабости „заступа га по праву Подвојвода” (чл. 60—61). Војвода је личност изнад права која за свој рад не одговара ником, па ни Народној скупштини.

С обзиром да Војвода представља једног „од првих велможа Царства” обезбеђено му је место „у Горњем дому Сабора Царства” (чл. 47 т. 3). Писац Пројекта претпоставља да ће се Скупштина царства састојати из два дома: из Доњег дома и Горњег дома или Сената. По његовој замисли у Горњи дом би требало да уђу „принчеви лозе царске” када постану пунолетни и „Велможе Царства за живота”, као и изванредан број зрелијих људи бираних из народа. У Доњи дом, пак, улазили би само људи бирани из народа.²²

2) Правни положај војводе најбоље се изражава преко његове надлежности, као скупа правних овлашћења. Извесна његова овлашћења проистичу из функција шефа Српског Војводства. У том смислу он, „у име Цара”, одобрава, потврђује и обнародује законе који се односе на специфичност Српског Војводства, а бди над извршењем закона који се тичу царства (чл. 47 т. 7—8); подноси цару предлог за одликовања заслужних лица

²² В. С. Радичевић, н. д., Примедба 35, с. 35.

(чл. 47 т. 6); има право помиловања (чл. 47 т. 9); представља Српско Војводство у његовим политичким односима према влади царства (чл. 47 т. 2); закључује уговоре из приватног права са владама иностраних или пограничних „провинција” (чл. 47 т. 12).

Војвода је по пројекту Устава и шеф целокупне егзекутиве. Као шеф управе војвода је „највиши надзиратељ” свих грана управе Српског Војводства (чл. 47 т. 1); он поставља и унапређује све званичнике и официре” (чл. 47 т. 5). У смислу чл. 201—202, а у вези чл. 116 и 124 под „званичницима” се подразумевају „попечитељи” (министри) и председник и чланови Савета. У смислу чл. 168. војвода потврђује избор чланова финансијске контроле, које, иначе, бира Народна скупштина; Војвода „заповеда народном војском” (чл. 47 т. 4). Писац Пројекта објашњава да се под „народном војском” подразумевају гарда и милиција, међутим, не и регуларна војска. Војвода може само „по налогу Цара” управљати и регуларном војском.²²

Трећа група војводиних прерогатива односи се на рад Народне скупштине. Војвода има овлашћење да сазива Народну скупштину и да је распушта (чл. 47 т. 13). Исто тако војвода има право законодавне иницијативе (чл. 47 т. 14). Војвода нема право да издаје законе (чл. 48), али има овлашћење да их санкционише (чл. 47 т. 8). На овај начин војвода се појављује и у улози законодавног фактора. С обзиром да има право да распусти Народну скупштину и право законодавне иницијативе, а да за свој рад не одговара Народној скупштини, он се правно ставља изнад „природног” носиоца законодавне власти — Народне скупштине.

Најзад, по пројекту Устава, војводи припадају извесна овлашћења која се не могу унети у напред наведене групе прерогатива. Тако, напр., војвода „бди над правосуђем” (чл. 47 т. 7); стара се о народном васпитању, земљорадњи, трговини, занату (чл. 47 т. 12); надгледа рад и заштићује права цркава Српског Војводства (чл. 47 т. 11) итд.

3) По пројекту Устава пасивно бирачко право, тј. право да може бити биран за војводу има сваки Србин, грчкоисточне вероисповести, без обзира да ли је војно или цивилно лице (чл. 49). Народна скупштина бира војводу (чл. 55), али право кадиновања има народ, односно „општинари” (чл. 50). Списак од три лица — кандидата за војводу — председник „општинара” доставља магистрату, а овај влади Српског Војводства (чл. 50). Влада обнародује примљене спискове кандидата из свих општина. По истеку 30 дана спискови се достављају „Комесару Царском, који из њих одабира 9 имена — сада званичних кандидата за избор војводе (чл. 52). По пријему листе кандидата од комесара, Народна скупштина „у присуству Комесара” тајним гласањем врши избор војводе (чл. 55—56). Комесар, по извршеном гласању, „обнародује избор”, о чему се цар обавештава у року од 48 часова. Цар врши потврду избора.

²² В. С. Радичевић, н. д., Примедба 36, с. 231.

Како се види, избор војводе се врши по доста сложенем поступку. У првој фази врши се кандидовање, у коме извесну улогу игра „народ“; у другој фази комесар обавља ужи избор кандидата; у трећој фази Народна скупштина врши избор, који комесар обнародује; најзад, у четвртој фази цар потврђује избор. Одавде проистиче да је избор војводе „везан“ избор, јер није довољна „одлука“ Народне скупштине, већ се тражи и „потврда“ цара.

VIII

Народна скупштина је законодавно представничко тело Српског Војводства. Иако има функцију доношења закона, Народна скупштина не заузима централно место у систему власти. Њен правни положај битно је ослабљен војводиним овлашћењима (право сазивања и распуштања Народне скупштине, право законодавне иницијативе и право санкције закона). Народна скупштина може се сама скупити на заседање једино у случају смрти војводе, али „само ради његовог избора“ (чл. 76).

1) У надлежност Народне скупштине спада, пре свега **уставотворна и законодавна функција**. Она доноси законе, на предлог војводе или на сопствену иницијативу, али је обавезна да о томе поднесе војводи „своје закључке“ (чл. 71 т. 3). За доношење закона потребна је „обична већина“, док се за промену устава тражи квалификована (3/4) већина „присутних чланова“ (чл. 87). Закони, иначе, морају чувати „целокупност Царства“, као и „самостаност“ Српског Војводства (чл. 75).

Затим, у надлежност Народне скупштине спада и **буџетска функција** (чл. 71 т. 4—5). Како је познато из историје уставности, представничка тела развила су се из буџетске функције. Путем представничких тела, феудалци, а касније буржоазија, се бранила од самовољног захватања прихода од стране монарха. Буџетска функција је, до данас, без обзира на друштвено-економске системе, остала значајно право сваког представничког тела.

Народна скупштина има и извесна **контролна** права. Она, на почетку сваког годишњег заседања разматра „општи извештај“ о напредовању народа у свим гранама „јавног стања“ (чл. 71 т. 2). Исто тако, она контролише извршавање устава и закона.

Најзад, Народна скупштина има извесне **изборне функције**. Тако, на основу чл. 71 т. 8—9, а у вези чланова 55—58, 77, 104, 168 и 188, Народна скупштина врши избор војводе и патријарха („у случају упражњења њиховог места“), чланова финансијске контроле итд.

2) Радом Народне скупштине руководи председник, кога Скупштина бира „из своје средине“ (чл. 78). За свако заседање Народне скупштине бира се и одређен број секретара.

О предметима се расправља „у надлежној секцији или комисији”, пре него што буду изнети на пленарну секцију Народне скупштине (чл. 89). Изузетно од овог става, о избору војводе и патријарха, једино се расправља на пленарној седници. Секције и комисије представљају унутрашња тела Народне скупштине. Сврха њихова се састоји у припремању материјала за одлучивање на пленарној седници. У том смислу секције су овлашћене да траже од министара „нужна изјашњенија” (чл. 90).

У раду Народне скупштине учествују „поклисари” (депутати). За дати предлог или мишљење на скупштинском заседању, не подлежу одговорности (чл. 81—82). „Поклисар” има право да издвоји своје мишљење у „саветодавни протокол” (чл. 92). Ако „поклисар” буде изабран на једно од „платежних звања”, било у Српском Војводству, било у царству, мора се подвргнути „овом избору” (чл. 83). Избором на једно од „платежних звања” депутат губи „политичко својство”, те је стога потребан нови избор „као проба”²⁴

У раду Народне скупштине учествују, такође, министри, као, заступници Правитељства”. Ако су у исто време депутати онда они имају „оасудно мњење” у Народној скупштини (чл. 84).

3) Народ Српског Војводства има своје представнике и у Сабору царства и у Народној скупштини. Стога, пројект Устава предвиђа доношење два закона о изборима: један за Сабор царства, од стране царства, и други, домаћи закон, за Српско Војводство (чл. 64—66). Пројект Устава прописује неколико начела за будуће изборно законодавство: мандат депутата траје 6 година; сваке друге године врши се ротација, тако што се 1/3 поклисара мења; по истеку мандата депутати могу бити поново бирани, што значи да не постоји забрана реелекције (чл. 67 т. 2—3).

Да би се обезбедила воља бирача пројект Устава забрањује „куповање гласова”, као и „сваки утицај” који ограничава вољу бирача (чл. 67 т. 4).

IX

Управа Српског Војводства подељена је на пет ресора: правосудни, унутрашњих послова, војни, финансијски и просветни (чл. 113). На челу сваког ресора, као једне управне гране налази се један министар. Једном министру могу бити поверена и два ресора (чл. 114). Поред министара, постоји и колективни управни орган — влада, коју сачињава скуп министара. Изнад владе, као највише управне власти, налази се једино војвода, као шеф целокупне егзекutive (чл. 62).

1) Министри као шефови појединих управних ресора имају овлашћење да доносе наредбе ради извршења закона. Ове

²⁴ В С. Радичевић, н. д., Примедба 47, с. 245—246.

наредбе се односе како на законе војводства, тако и на законе царства. У случају нужде министри могу, чак, и „законодательно дејствовати“, али су тада обавезни да од Народне скупштине траже накнаду сагласност за своја „правила и поступке“. Међутим, пре него што донесу наредбу, министри су дужни да за њу траже „одобрење“ од војводе (чл. 120). С друге стране, „званична наредба“ Војводе да би правно обавезивала мора бити премапотписана барем од једног министра (чл. 63). Војвода, дакле, као номинални шеф управе, врши управну власт преко својих министара, који одговарају за његове политичке акте.

Пројект Устава установљава двоструку одговорност министара: према „министрима Царства“, за извршење закона који се односе на целу Монархију и према „Народној скупштини“, за сваки свој поступак којим се вређа овај Устав (чл. 118).

За министра може бити постављено лице које испуњава следеће услове: да је рођено у Српском Војводству; да је завршило 30 година и да ужива општенародно поверење. Војвода, из круга ових лица, по својој вољи поставља министре, а цар потврђује њихов избор (чл. 116—117).

2) Пројект Устава проглашава неколико принципа, који су уграђени и у темеље савремених Устава. Прокламује се, најпре, независност судова (чл. 129). Ова независност значи да су судови само под законом, тј. да морају слушати само општа наређења садржана у законима, или донета на основу закона, а не и конкретне заповести било ког органа. Прокламују се и начела сталности и непреместивости судија (чл. 135), као гаранције судске независности. Једном изабран, судија не може бити смењен са своје функције, изузев у строго ограниченим случајевима (душевна болест напр.). Исто тако, судија не може бити премештен из једног места у друго. Без ових гаранција судство не би било обезбеђено од уплитања и притисака управних органа.

Проглашавају се и инкомпатибилност судијске и управне функције (чл. 136), као и усменост и јавност суђења (чл. 131).

3) Пројект Устава предвиђа „примирителне, окружне, трговачкозанатлијске и апелационе судове“ (чл. 128).

Противу пресуде апелационог суда дозвољена је жалба „Касационом Двору“. Објашњавајући ову установу писац Пројекта истиче да она „по самом предикту своме“ није судска, већ уставна која само пази да се „форма где не повреди“, док „о материји (...) не суди“.²⁵ Пројект Устава предвиђа да у састав „Касационог Двора“ улази више одељења, од којих једно и за српско правосуђе. Његово седиште било би у месту „средишне владе Царства“ (чл. 133).

4) По терминологији пројекта Устава ресор унутрашњих послова сачињава „администрација (полиција)“. У неким члановима се употребљава реч „администрација“, а у неким — „полиција“.

²⁵ В. С. Радичевић, н. д., Примедба 61, с. 292.

Администрација извршава законе царства и Српског Војводства. Она се стара „о миру, безбедности, поректу, здрављу...“ (чл. 141).

Да би се грађани обезбедили од самовоље полиције, овој се забрањује „отварање туђих писама“, употреба „средстава против човечности“, као и „свако лукавство и наговор“, приликом испитивања окривљеног (чл. 144).

Полиција ће, законом, бити подељена на општине, срезове и округе. На челу полиције налази се „попечитељ“ унутрашњих послова (чл. 145).

5) Пројект Устава полази од разликовања регуларне војске, гарде и милиције. Док је регуларна војска „под барјаком Царства“ и потпада под војну команду царства, дотле гарда и милиција служе за одржавање мира и поретка у Српском Војводству. Гарда служи и као резерва регуларној војсци, а милиција је резерва народне гарде (чл. 147—148).

Телесне казне, као остатак феудалног друштвеног уређења, са укидају, пошто су противне војничком достојанству (чл. 153).

6) У надлежност ресора финансија спада финансијска контрола. Сваке треће године се врши преглед прихода и расхода за протекле три године.

Ресор финансија је дужан и да направи предрачун и за идуће три године и да га, на почетку заседања, предложи Народној скупштини (чл. 167).

Пројект Устава предвиђа и финансијску контролу, чије чланове бира Народна скупштина, а Војвода потврђује. Задатак ове Контроле је преглед рачуна „Управе Војводовине“, као и свих који у Војводству „касом рукују“ (чл. 168—170).

7) Законом ће се установити „сви нужни заводи“ на српском језику и „за мушки и женски пол“ (чл. 191). Заводи се налазе под надзором министра просвете.

Дозвољава се оснивање и приватних завода „било на ком језику“ (чл. 193). „Сиротиња“ има право на бесплатну наставу „у свим учебним заводима“ (чл. 195).

8) У одредбама о организацији власти пројект Устава полази од начелног става да постоје само законодавни и управни органи. Судске органе сматра једном врстом управних органа, што иначе, противуречи чл. 8 Пројекта у коме се истиче да Српско Војводство самостално организује законодавну, управну и судску власт.

Уставним пројектом се установљава још један државни орган — Држави Савет,²⁶ који се по систематици Пројекта, такође, сврстава у управне органе. Министри су чланови Државног савета, по сили закона. Остале чланове Савета и председника поставља војвода, а цар потврђује (чл. 123—124).

²⁶ У установи Државног Савета огледа се утицај српске уставности тога доба.

Државни савет има две групе овлашћења. Он је, најпре, овлашћен да припрема пројекте закона и осталих аката, које доноси Народна скупштина. Вршећи ову функцију, Државни савет се појављује у улози стручног тела. С друге стране, Државни савет решава сукобе између самих министара и сукобе о надлежности између министара, судова и осталих управних органа (чл. 121). Решавајући ове послове Државни савет се појављује у улози једне врсте суда, у улози политичкоправне арбитраже.

X

Пројектом Устава Српско Војводство се дели на општине као најмање политичко-територијалне јединице.

Становиштво сâмо бира своје „општинаре” и „магистрате”, који управљају „месном економијом”.

Општински органи власти налазе се под надзором „правитељства”.

Пошто само становиштво бира општинске органе власти који имају извршан сопствени делокруг, овде се ради о демократском облику децентрализације.

Интересантно је напоменути да пројект Устава посвећује општини само 4 члана.

XI

На крају овог рада изнећемо неколико основних карактеристика С. Радичевићевог пројекта Устава Српског Војводства.

1) Пројект Устава Српског Војводства је за правну историју Војводине значајан документ. По друштвеним односима које регулише и по начину обраде, за оно време, то је ван сваке сумње прогресиван документ.

2) По пројекту Устава Српско Војводство је парламентарна монархија, а по рангу војводство. Пошто је војвода биран доживотно, она није била наследна монархија. Како је, међутим, за монархију битно да државни поглавар има изузетне личне привилегије које га стављају изнад права, сматрамо да је Српско Војводство било монархија, без обзира на недостатак наследности. Могло би се рећи с обзиром на изборност војводе да је Српско Војводство представљало једну врсту „крунисане републике”.

3) У погледу облика државног уређења Српско Војводство је представљало федералну јединицу у оквиру Аустрије, као савезне државе.

4) У погледу облика државне власти пројекат Устава полази од парламентарног система сепарације државних функција са изразитом надмоћи егзекutive над легислативом. У извесном

смислу, чак, би се могло говорити о јединству власти усредсређеном у лицу војводе.

5) Српско Војводство, по пројекту Устава, по својој класној природи представља буржоаску државу у којој је дошло до извесног компромиса са старим класним снагама.

Мр Милијан Поповић

НАСЛЕДНО ПРАВО БРАЧНОГ ДРУГА.

Б. Смањење у конкуренцији са родитељима оставиоца као наследницима другог наследног реда.

До умањења наследног дела преживелог брачног друга може доћи не само у случају позивања на наслеђе преживелог брачног друга са децом оставиоца из његовог ранијег брака, него и у случају кад оставиочев брачни друг конкурише на наслеђе са наследницима другог наследног реда, тј. са родитељима умрлог брачног друга.

Предпоставке за смањење наследног дела преживелог брачног друга у овом случају, односно за повећање наследног дела родитеља оставиоца, изражене су у захтеву да ови наследници немају нужних средстава за живот. Истовремено, као услов за настанак наредне предпоставке за смањење наследног дела преживелог брачног друга, захтева се да се преживели брачни друг не налази у неповољном (тешком) материјалном положају. Ове две основне предпоставке за смањење наследног дела преживелог брачног друга морају бити истовремено (кумулативно) присутне. Због тога, ако преживели брачни друг нема нужних средстава за живот, онда се његов наследни део неће смањити без обзира што се родитељи оставиоца налазе у изузетно тешком материјалном положају. С друге стране, до повећања наследног дела родитеља оставиоца неће уследити ни у случају ако је имовина преживелог брачног друга изузетно велика а материјалне прилике родитеља такве приходе да им је омогућен пристојан живот и нормалан, просечан стандард.

Кад је реч о овој проблематици онда се намеће и питање о износу смањења наследног дела преживелог брачног друга кад конкурише на наслеђе са родитељима оставиоца. На ово питање, треба приметити, Закон о наслеђивању не даје одређен одговор. Уместо реалног или аликвотно одређеног дела у чијем се оквиру смањује наследни део преживелог брачног друга, Закон о наслеђивању даје суду директивну формулацију у виду једног еластичног и прилагодљивог правног стандарда. Тако се у Закону о наслеђивању истиче да се наследни део брачног друга смањује у зависности од степена материјалне угрожености родитеља умрлог брачног друга. Ако је њихова материјална

ситуација (стање њихових имовинских прилика) крајње тешка, наследни део преживелог брачног друга може сасвим престати (изгубити своју правну егзистенцију трансформацијом у голо субјективно наследно право). Наиме, у таквом случају, родитељи оставиоца наследиће целу заоставштину. У том смислу, треба приметити, да је наследноправни положај преживелог брачног друга, кад конкурише на наслеђе са родитељима оставиоца, далеко тежи него кад се позива на наслеђе са потомцима оставиоца из његовог ранијег брака. У овом последњем случају наследни део преживелог брачног друга може се само смањити за половину али се никад не може претворити у голо наследно право. Истина, до умањења наследног дела, у овом случају, може доћи без обзира на материјалне прилике деце оставиоца из његовог ранијег брака (значи и кад је њихово имовинско стање изузетно повољно) али се зато наследноправна овлашћења брачног друга не могу никад угасити.

Приликом одређивања услова за смањење наследног дела преживелог брачног друга, у овом случају, треба истаћи, да се наследни део брачног друга може смањити само ако конкурише са одређеном групом наследника из другог законског наследног реда. У том смислу, треба истаћи, да се наследни део преживелог брачног друга не смањује приликом његовог конкурисања на наслеђе са свим наследницима другог наследног реда, већ само са родитељима оставиоца. Институција умањења наследног дела у овом случају, која је предвиђена на штету преживелог брачног друга, установљена је само у корист родитеља оставиоца а не и њихових потомака (браће и сестара умрлог брачног друга).

Предпоставка за смањење наследног дела преживелог брачног друга изражена у одсуству нужних средстава за живот родитеља оставиоца, јавља се у два своја основна вида: као предпоставка при присутној заједници живота родитеља и, као посебан захтев, кад је њихова заједница живота трајно престала.²⁸ У првом случају, кад постоји заједница живота родитеља оставиоца, онда се оцена њиховог материјалног положаја посматра у целини, као стање њиховог заједничког домаћинства. Због тога, ако један од родитеља оставиоца нема посебне имовине нити удео у заједничкој имовини са својим брачним другом као другим родитељем оставиоца, а други родитељ се налази у добром материјалном положају, онда први родитељ не може тражити да се смањи наследни део преживелог брачног друга на рачун повећања његовог наследног дела. Обавеза брачних другова родитеља оставиоца на међусобно издржавање и узajамну подршку има приоритетну вредност у односу на захтев за смањење наследног дела брачног друга оставиоца. Међутим када родитељи оставиоца, као брачни другови, не живе у заједничком домаћинству, онда сваки родитељ може захтевати повећање свог наследног дела ако нема нужних средстава за живот. У овом случају, ако само један од родитеља оставиоца не поседује средства за вођење нормалног живота, смањење наслед-

ног дела преживелог брачног друга обавиће се искључиво у обиму који је потребан да се подмире материјалне потребе овог родитеља без имовинских средстава преко оног износа који даје други родитељ (његов брачни друг) за његово алиментирање. Истовремено, ако су оба родитеља оставиоца без нужних средстава за живот свако од њих може тражити смањење наследног дела преживелог брачног друга без обзира да ли живе у заједничком домаћинству или је њихова заједница живота престала. У овом случају, сваки родитељ оставиоца извлачи своје право на повећање свог наследног дела на штету преживелог брачног друга из стања свог посебно тешког материјалног положаја.

И на крају, треба истаћи, да се наследни део преживелог брачног друга, у овом случају, неће смањити самом чињеницом насталих предпоставки за смањење. За реализацију права родитеља оставиоца потребно је да родитељ умрлог брачног друга постави захтев у том смислу. Одсуство правила о поступању суда по службеној дужности изричито проистиче из чл. 29. Закона о наслеђивању.

§ 3. ПОВЕЋАЊЕ НАСЛЕДНОГ ДЕЛА ПРЕЖИВЕЛОГ БРАЧНОГ ДРУГА

Наследни део преживелог брачног друга може се повећати ако је стање његових материјалних прилика такве природе да је његова нужна егзистенције угрожена а позван је на наслеђе по закону²⁹ са наследницима другог наследног реда. Према томе, његов наследни део не може се повећати кад конкурише на наслеђе са наследницима првог наследног реда без обзира на тежину свог материјалног положаја. Осим тога, треба приметити, да се наследни део преживелог брачног друга може повећати и у случају ако се заоставштина састоји из предмета домаћинства.

Из овога што смо изнели произлази, пре свега, да се наследни део преживелог брачног друга може повећати ако су испуњена два битна услова: а) да брачни друг оставиоца нема нужних средстава за живот; и б) да брачни друг оставиоца конкурише на наслеђе са наследницима другог наследног реда.

а) ПРВИ УСЛОВ: ОДСУСТВО НУЖНИХ СРЕДСТАВА ЗА ЖИВОТ. 1. Наследни део преживелог брачног друга може се

²⁸ Исто схватање прихваћено је и у нашој наследноправној теорији. (Видети: др Борислав Благојевић, Наведено дело, Београд 1955 год. стр. 165; др М. Креч и Б. Павић, Наведено дело, Загреб 1964. год. стр. 38).

²⁹ У теорији наследног права као и у пракси судова прихваћено је становиште да до повећања наследног дела брачног друга може доћи само у случају законског а не и тестаментарног наслеђивања. У овом смислу треба видети и Одлуку Окружног суда у Сплиту Гж 1337/56 од 28. XII 1956. год. Као и пресуду Врховног суда СР Хрватске Рев. 769/60 од 26. VII 1960. год. (Из образложења: „Будући да у конкретном случају постоји опорукa оставитеља, не може доћи до примене одребе из чл. 28 Закона о наслеђивању осим ако се утврди неваљаност те опоруке“.)

повећати само у случају ако је остао без основних средстава за живот. Због тога, ако су његове имовинске прилике таквог садржаја да му пружају основне услове за вођење живота у оквиру једног нормалног и просечног стандарда, наследни део преживелог брачног друга не може се повећати преко његовог законом одређеног наследног дела.

Међутим, треба приметити, да Закон о наслеђивању, поред овог општег услова, захтева и присуство посебне предпоставке за повећање наследног дела преживелог брачног друга која је изражена у добрим материјалним приликама (солидном имовинском стању) наследника са којима преживели брачни друг конкурише на наслеђе. Овакав став закона представља једно редовно стање у коме можемо, по захтеву правичности, извршити прераспodelу наследних делова у корист брачног друга коме су та средства, с обзиром на његове тешке материјалне прилике, најпотребнија. Међутим, у теорији наследног права и нашој судској пракси можемо приметити присуство неуједначених ставова ако је дошло до колизије интереса наследника чије су имовинске прилике подједнако тешке. Наиме, поставља се питање: да ли преживели брачни друг може захтевати повећање свог наследног дела, макар и у симболичном износу, ако је његово материјално стање у истом обиму неповољно као и стање осталих наследника другог наследног реда?

По ставу испоњеном у једној судској одлуци,³⁰ преживели брачни друг, који представља наследника и првог законског наследног реда, што значи да је ближе оставиоцу у погледу наследноправних овлашћења од наследника другог наследног реда, увек има право на повећање свог наследног дела у висини коју суд одреди с обзиром на околности сваког посебног случаја. У судару две немаштине предност има брачни друг кад се позива на наслеђе са наследницима другог наследног реда. Међутим, по другом мишљењу, које је заступљено у наследноправној теорији и коментаторној литератури,³¹ наследни део преживелог брачног друга може се повећати само у случају ако су материјалне прилике наследника другог наследног реда такве да се то неће негативно одразити на њихов општи материјални положај. Није основано захтевати од особе која се налази у оскудици да своју немаштину повећава да би се помириле потребе другог лица које се исто тако налази у неповољном материјалном положају. Тражити овакву жртву у име неодређених етичких принципа наследничке солидарности, није основано и не проистиче из самог духа Закона о наслеђивању.

При оцени ових различитих гледишта, нама се чини, да се прво схватање у већој мери намеће својом правном аргументацијом упркос томе што му се на први поглед могу ставити извесни приговори етичке природе. Његова морална неодрживост

³⁰ Решење Врховног суда АП Војводине Рев. 256 из 1958 год. од 6 II 1959. год.

³¹ Др Борислав Благојевић, Наведено дело, Београд 1955. год. стр. 163 др М. Креч и Б. Павић, Наведено дело, Загреб 1964. год. стр. 65.

је само привидна с обзиром да се материјални положај наследника другог наследног реда ни у чему не погоршава од стања у коме се већ налазе. Наследни део преживелог брачног друга не повећава се на рачун постојеће имовине, већ у односу на одређен износ њиховог наследног дела којим се њихова имовина повећава. Према томе, у крајњој линији, положај наследника другог наследног реда не може се погоршати од оног стања у коме се већ налазе. Осим тога, ако имамо у виду да се наследни део брачног друга може повећати и у незнатном износу, онда се положај ових наследника на сасвим одређен начин побољшава. Из овога произлази, да је повећање наследног дела преживелог брачног друга праћено и општим побољшањем материјалног положаја наследника другог наследног реда, те се целом овом наследноправном процесу неprotиве правни разлози а ни морални обзири. Основна аргументација, која лежи у једном оваквом поступку, налази се у оправданом истицању наследноправног приоритета и предности преживелог брачног друга као најближег наследника оставиоца у односу на наследнике другог наследног реда. А та предност, у одређеним случајевима, мора добити и свој правно оформљени израз у конкретним погодностима које се заснивају на Закону о наслеђивању.

2. Следеће питање које се поставља у склопу проблематике о повећању наследног дела преживелог брачног друга, односи се на одређивање квантитативног критеријума по коме се ово повећање врши. Закон о наслеђивању не пружа о овом критеријуму одређене и фиксно дате елементе. Кад је било речи о умањењу наследног дела преживелог брачног друга у корист деце оставиоца из његовог ранијег брака, онда се то умањење врши у тачно одређеном износу (за половину наследног дела брачног друга). Међутим, у случају повећања наследног дела преживелог брачног друга кад конкурише на наслеђе са наледницима другог наследног реда, критеријум за одмеравање опсега повећања постављен је на еластичним и арбитражним принципима. У чл. 28 Закона о наслеђивању препушта се суду да према околностима сваког конкретног случаја одлучи у ком ће се обиму наследни део преживелог брачног друга повећати. У састав ових елемената, који служе за основ мериторне одлуке, улазе имовинске прилике и способност за привређивање преживелог брачног друга и наследника другог наследног реда, као и укупна вредност саме заоставштине. Према томе, наследни део преживелог брачног друга може се повећати у већем или мањем износу што у конкретном случају зависи и од потреба брачног друга као и општих материјалних прилика осталих наследника другог наследног реда.

У територији нашег наследног права сматра се да се повећање наследног дела преживелог брачног друга може обавити на различите начине. Поред повећања у аликвотном износу, наследни део брачног друга може се повећати и у реалном делу као и у погледу сасвим одређених ствари. Који ће се начин у повећању наследног дела преживелог брачног друга изабрати у

конкретном случају, у многоме зависи од самог захтева брачног друга, карактера заоставштине, става наследника из другог наследног реда и оцене суда. Цела ова сложена и комплексна проблематика има краће варијабилну основу у чему се поступак суда у многоме отежава, али се уједно ствара и сасвим широка основа у чијем оквиру одлука суда може представљати најбоље могући одраз потреба брачног друга и могућности наследника који су заједно са њим позвани на наслеђе.

При одређивању општег критеријума за повећање наследног дела преживелог брачног друга, треба коначно напоменути, да се његов наследни део може повећати у том опсегу и интензитету да брачни друг наследи целу заоставштину умрлог брачног друга. У овом случају, износ повећања наследног дела брачног друга добио је краће могуће границе у чијим оквирима је потврђена апсолутна наследноправна предност преживелог брачног друга у односу на наследнике другог наследног реда. Практично, у овом случају, износ повећаног дела, са самим наследним делом брачног друга, поклапа се са целим износом заоставштине. Међутим, да би се повећање наследног дела преживелог брачног друга могло трансформирати у пријем целе заоставштине, Закон о наслеђивању захтева присуство једног посебног услова. По том изузетном захтеву, у чијем се оквиру наследноправна овлашћења наследника другог наследног реда претварају у голо субјективно наследно право, заоставштина мора бити сасвим мале вредности. У таквом случају, увећање наследног дела брачног друга (који се налази у тешком материјалном положају) у односу на наследне делове преосталих наследника другог наследног реда, неће бити довољно за побољшање његових угрожених имовинских позиција. Додељивање брачном другом парцијалних делова заоставштине чија је привредна целина нарушена, не може довести до стварања једног новог квалитета који је у стању да побољша материјални положај преживелог брачног друга. Тек пријемом целе заоставштине преживели брачни друг може изменити своје неповољне имовинске прилике и створити предпоставке које му на одређен начин обезбеђују нужни опстанак.³²

И на крају, треба истаћи, да се повећање наследног дела преживелог брачног друга може остварити само у случају ако је брачни друг уложио захтев за повећање. У овом случају суд не може поступати по службеној дужности, пошто је брачни друг пунолетно лице или бар особа која је еманципацијом стекла општу пословну способност.

³² Према оцени наших судова, овакви случајеви најчешће се јављају при расправљању заоставштине са села. Предмет наслеђа, који је изражен у земљишту мале површине, не може обезбедити нужну егзистенцију материјално угроженом брачном другом ако се приступи подели овог земљишта у још мање парцеле. Тиме се његова привредна моћ у битности смањује. Због тога се сматра да овакво земљиште мале површине, које се поклапа са заоставштином у целини, треба доделити као наследни део сиромашном брачном другом. Исто схватање присутно је и у нашој коментаторној литератури. (Видети: др М. Креч и Б. Павић, Наведено дело, Загреб 1964. год. ст. 66).

б) **ДРУГИ УСЛОВ: КОНКУРИСАЊЕ НА НАСЛЕБЕ СА НАСЛЕДНИЦИМА ДРУГОГ НАСЛЕДНОГ РЕДА.** Према ставу Закона о наслеђивању, наследни део преживелог брачног друга може се повећати само у случају ако на наслеђе конкурише са наследницима другог наследног реда. Из овако формулисаног услова извлачи се закључак да се наследни део оставиоцевог брачног друга не може повећати ако је позван на наслеђе на наследницима првог наследног реда. Његов тежак материјални положај не може бити побољшан на рачун потомака оставиоца. Шта више, његов наследни део може се смањити ако конкурише на наслеђе са потомцима оставиоца из његовог ранијег брака. Овакав став Закона о наслеђивању последица је природног захтева да се малолетним потомцима оставиоца да одређена предност у односу на преживелог брачног друга, у истој мери као што се пружа и погодност преживелом брачном другом при конкурисању на наслеђе са наследницима другог наследног реда. Близина сродства као и интимност (присност) саме брачне везе у одређеним околностима добијају димензије квалификаторне допунске чињенице приликом утврђивања наследноправног положаја одређеног круга наследника. Њихово фаворизовање има своју друштвену оправданост и у потпуном је складу са захтевима наследноправне целисходности.

г) **ПОСЕБНИ СЛУЧАЈ ПОВЕЋАЊА.** Према одредбама Закона о наслеђивању, наследни део преживелог брачног друга може се повећати за вредност предмета домаћинства који чине део заоставштине.

У нашем праву, као и у многим другим законодавствима (рецимо Пољски грађански законик — чл. 939), предмети домаћинства имају посебан третман при расправљању заоставштине. Чињеница да је брачни друг учествовао у набављању и стварању покућанства, да је живео окружен тим стварима заједно са умрлим брачним другом и да га за многе од тих ствари вежују драге и пријатне успомене из њиховог интимног живота, намећу сасвим оправдану потребу да ови предмети домаћинства припадну брачном другом као допуна његовог наследног дела. Због тога и наш Закон о наслеђивању изричито истиче да брачни друг, који је живео у заједничком домаћинству са умрлим брачним другом, стиче право на повећање свог наследног дела за вредност предмета домаћинства који улазе у склоп заоставштине. Међутим, како су у истом домаћинству са оставиоцем могли живети и други наследници који су на одређен начин афекционо или материјално повезани са тим стварима, то опсег повећања наследног дела преживелог брачног друга, у овом случају, зависи од броја наследника који су живели са оставиоцем у истом домаћинству. Због тога, треба приметити, да се у овом случају може формулисати правило по коме се одређује обим повећања наследног дела преживелог брачног друга. По том правилу, повећање наследног дела преживелог брачног друга налази се у обрнутој сразмери са бројем наследника који су

живели у заједничком домаћинству са оставиоцем. Уколико је њихов број већи уколико се наследни део преживелог брачног друга увећава за мањи износ и обрнуто.

III. ЗАКЉУЧАК

Према једном присутном мишљењу,³³ наследноправни положај брачног друга је тако конципиран да у начелу ни један други наследник нема повољнији положај од њега. Иако је ово тврђење у извесном смислу нетачно, с обзиром да је положај потомака оставиоца, а нарочито деце из његовог брака добрим делом повољнији од наследноправног положаја брачног друга, треба приметити, да је то уверење резултат изванредно крупних промена које су се одиграле у нашем праву приликом одређивања наследноправних овлашћења преживелог брачног друга. Од институције удовичког ужитка и одсуства наследног права мужа према заоставштини своје жене који су били присутни на одређеним правним подручјима нејединственог наследног система бивше Југославије, наше наследно право је у битности изменило положај брачних другова кад се појављују као узајамни наследници. У својој основи, брачни другови су у свему изједначени у наследноправном положају са наследницима првог наследног реда док су у потпуности фаворизовани у односу на наследнике другог и даљих наследних редова. У том смислу, наше право стоји далеко изнад законодавства извесних социјалистичких држава која су у овом погледу још увек под утицајем одређених конзервативних и временом превазиђених схватања. Искуства која смо до сада стекли потврђују у свему да су принципи Закона о наслеђивању, на овом подручју, добро конципирани и да не стварају посебне тешкоће за рад судова. Присуство различитих мишљења и интерпретација у односу на поједине наследноправне институције, које се односе на ближе одређивање и прецизније комплетирање наследноправног положаја брачних другова, само могу допринети обогаћењу наше правне мисли а нашу судску праксу, у овој области, учинити креативнијом и динамичнијом. У том смислу, сматрамо, да се у односу на кодификације које су пред нама, не намећу потребе за изменама у овој области наследног права. Принципи, који су на овом подручју доминантни, могу бити само највиша потврда већ теориски афирмисаних и у пракси добро примљених поставки и ставова Закона о наслеђивању при одређивању наследноправног положаја брачних другова.³⁴

др Михаило Митић

³³ Др Алија Силајџић, Наведено дело, Сарајево 1964. год. стр. 79.

³⁴ Престанак наследног права брачног друга, који по својој систематизацији улази у састав проблематике наследноправног положаја брачног друга, није обрађен на овом месту јер смо том питању посветили посебну расправу (Видети наш рад: Престанак наследног права брачног друга. Зборник радова Правно-економског факултета у Нишу, бр. 5 из 1966. год. стр. 105—123).

Др Марија Вучковић, Нови Сад

ПРАКТИКУМ ЗА ПРАВО ОСИГУРАЊА

Како у нас још није извршена кодификација права осигурања, а не постоји ни богата домаћа литература о овој изванредно занимљивој и сложеној правној области, појаву Практикума за право осигурања др Марије Вучковић, асистента Правног факултета у Новом Саду, треба беспоговорно поздравити.

Овај Практикум усклађен потребама програма на факултету послужиће веома корисно свима правницима, а нарочито адвокатима и судијама, а и другим лицима која се у раду суочавају са питањима из права осигурања. Треба одмах нагласити да је материја веома прикладно и разгветно распоређена.

Сваки одељак садржи кратко теријско излагање, изворе регулација материје, и што је најважније обилне примере из судске праксе, као и прилоге — полиса, изјава, налаза, пријава, записника и тужби које сусрећемо у односима између осигурача и осигураника. Очигледно намерно, разматрани су само најосновнији и најчешћи видови осигурања.

Аутор се често служио Скицом за законик о облигацијама и уговорима, као и правилима појединих осигуравајућих завода, те је тако теорија вешто уклопљена уз правни пропис и праксу. На крају сваког одељка постоје и неколика контролна питања.

Бесумње, у каснијим редакцијама Практикум ће бити обогаћен новијом праксом наших судова и евентуалним новим прописима, а с правом очекујемо попис домаће и стране литературе, па чак можда и осврт на инострану судску праксу.

Оливер Новаковић

Др ИМРЕ КОЗМА

У Белој Цркви је умро 20. V 1970. године др Имре Козма, пензионисани адвокат из Беле Цркве.

Др Имре Козма рођен је у Белој Цркви 27. октобра 1882. године где је завршио основно и средње школовање. Право је студирао у Коложвару, где је стекао докторат права 13. марта 1915. године.

Приправничку праксу је вршио код Окружног суда у Белој Цркви, а уписан је у именик адвоката Адвокатске коморе у Темишвару 5. III 1919. године, са седиштем канцеларије у Белој Цркви. Од тога времена па све до свога пензионисања 31. XII 1958. године др Имре Козма је водио адвокатску канцеларију у Белој Цркви.

Др Имре Козма био је адвокат широке опште и правне културе (знао је и говорио српскохрватски, мађарски, немачки, румунски и француски језик) а посебно је имао успеха у области цивилног права. Др Имре Козма је сав свој живот посветио адвокатури а био је цењен и у круговима правника и грађана.

Слава му!

Др ЕДЕ ЛОШОНЦ

У Кањижи је умро 6. VI 1970. године др Еде Лошонц, адвокат из Кањиже.

Др Еде Лошонц рођен је у Кањижи 9. октобра 1896. године. Гимназију је учио у Сенти, Сегедину, а Правни факултет у Сегедину.

Приправничку праксу обављао је у Кањижи и у Сенти, а адвокатску канцеларију је отворио у Кањижи 1935. године и обављао адвокатуру све до смрти.

Др Еде Лошонц бавио се искључиво адвокатуром којој се у потпуности посветио и важио је као одличан правник и саветан адвокат. Његовом смрћу настаје осетна празнина у адвокатури овога краја.

Слава му!

ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ

Одредбе чл. 78 и 79 Основног закона о радним односима не искључују унапред свако право радника да тражи лични доходак вишег радног места, ако је заиста обављао све послове тога вишег радног места, према је формално био распоређен на ниже радно место. (ВСВ бр. Гж. 1210/69).

I. ст. суд одбио је тужбени захтев у коме је тужилац тражио да се тужено предузеће обавезе да му исплати утужени износ, јер је I. ст. суд нашао да тужилац нема право. Уложена је жалба, која је основана па је I. ст. пресуда укинута а из разлога:

Према одредбама чл. 78 Основног закона о радним односима радник има право на основу свог радног доприноса и зависно од радних и пословних резултата радне јединице у којој ради и радне организације у целини, учествовати у расподели средстава која радна

заједница издаваја за личне дохотке и нико не може раднику ускратити то право. Према чл. 79 истог закона радни допринос радника радне заједнице утврђује по основима и мерилима које самостално установљава општим актом, у складу са одговарајућем одредбама статута о примењивању начела расподеле према раду у радној организацији.

Међутим, поменуће одредбе не искључују унапред свако право радника да тражи лични доходак вишег радног места, ако је заиста обављао све послове тога вишег радног места, према је формално био распоређен на ниже радно место.

Рок од 3 месеца одређен у чл. 63 ст. 2. Закона о стамбеним односима има се рачунати од коначног решења радне организације о самољном престанку радног односа

туженог, а не од дана који се по закону сматра даном престанка рада. (ВСВ бр. Рев. 40/970).

I. ст. суда је одбио тужбени захтев док је II. ст. суда укинуо ту пресуду па је тужени уложио ревизију која је одбијена а из разлога:

У случају кад радник самовољно напушта рад или кад неоправдано изостане са радног места онолико времена колико је то утврђено статутом радне организације, радна организација је дужна утврдити чињенице самовољног престанка рада и донети решење о престанку рада радника. Према томе, раднику у оваквом случају рад не престаје по сили закона, него тек коначним решењем о престанку рада без обзира што се по закону престанак рада рачуна ретроактивно од дана самовољног престанка.

Према томе, II. ст. суда није погрешно у примени материјалног права јер полази од правног схватања да се у конкретном случају рок одређен у чл. 63 ст. 2. Закона о стамбеним односима има рачунати од коначног решења радне организације о самовољном прекинућу радног односа, а не од дана који се по закону сматра даном престанка рада.

У примени чл. 88 ст. 5 Основног закона о радним односима парнички суд може као претходно питање да решава да ли рађа којом је учињена тежа повреда радне дужности повлачи кривичну одговорност. (ВСВ. бр. Рев. 101/69).

I. ст. суда је одбио тужбени захтев. II. ст. суда је уважио жалбу и укинуо I. ст. пресуду. Тужени је уложио ревизију против решења II. ст. суда. Ревизија је основана па је II. ст. решење укинуто а из разлога:

Према пропису чл. 88 ст. 5 Основног закона о радним односима ако рађа којом је учињена тежа повреда радне дужности повлачи за собом кривичну одговорност, покретање и вођење поступка због повреде радне дужности застарева за 6 месеци од дана сазнања за ту повреду учиниоца, али се поступак за теже повреде радне дужности не може водити после наступања застарелости кривичног гоњења. Дакле, из цитираног прописа се

види да се њиме регулише питање застарелости покретања и вођења поступка за случај да се ради о тежој повреди радне дужности која за собом повлачи и кривичну одговорност.

Принудног управитеља поставља Скупштина општине одређује му награду а он није у радном односу са радном организацијом. (ВСВ бр. Гж. 1274/69).

I. ст. суда је одбио тужбу принудног управитеља, уложена жалба је делимично основана па је I. ст. пресуда укинута у делу којим је одбијен тужбени захтев према предузећу, а жалба је одбијена у делу којим је тужба одбијена против Општине а из разлога:

У Закону о средствима привредних предузећа и Основном закону о радним односима нема одредаба којим би се регулисао статус и право на накнаду за рад придружног управника у вршењу те функције. Међутим, према одредбама чл. 91 Основног закона о предузећима Скупштина општине доноси решење о одређивању принудне управе и именовању одређеног лица за принудног управника с тим да то решење има карактер управног акта. То значи да радна организација као странка може у управном поступку оспоравати ваљаност тог управног акта.

Према чл. 92 истог закона принудни управник ради под надзором одређеног надлежног општинског органа.

Из свега тога следи да принудни управник није лице које би било у радном односу са радном организацијом под принудном управом. Он није засновао радни однос са том радном организацијом.

Само Скупштина општине или њен одређени орган може бити надлежан да одреди висину накнаде принудном управнику за рад у вршењу те дужности. Ван сумње је да прелази овлашћења самог принудног управника да сам утврђује својом одлуком висину те своје накнаде.

Право на тужбу рађа се тек када санаследник из правоснажног решења о наслеђивању дефинитивно

созна да је утврђен санаследником и на том одређеном предмету те колики је његов наследни део. (ВСВ бр. Гж. 178/970).

I. ст. суда је делимично уважио тужбени захтев, тужила је поднела жалбу која је основана и пресуда I. ст. суда укинута у делу којим је одбијен тужбени захтев у погледу коришћења живог и мртвог инвентара и у погледу 1000 дин. као протувредности припадајућег дела салаша, а из разлога:

Право тужиље да истиче стварноправне захтеве у погледу наследних предмета заоставштине не застарева. Међутим, ако је други санаследник такве предмете утрошио, стубио или уништио, тужила може тражити новчану протувредност. Овакв тужбени захтев она није могла поставити пре него што је правосножним решењем о наслеђивању утврђено да ли она наслеђује оставиоца, у односу на коју имовину и о ком наследном делу. Тек даном правоснажности решења о наслеђивању почиње тећи застарни рок за истицање таквог облигационоправног захтева.

Урачунавање притвора. (ВСВ бр. Кж. 125/97).

Против решења I. ст. суда уложено је жалбу која је као неосновано одбијена а из разлога:

Време проведено у притвору има се условно осуђеном лицу урачунати у изречену казну, уколико би ранија условна осуда била опозвана, а то време — као ни време проведено у притвору у случају доно-

шења ослобађајуће пресуде — не може се урачунавати у друге изречене безусловне казне које су према осуђеном изречене пресудама за друга кривична дела и од стране других судова.

Урачуљивост. (ВСВ бр. Кж. 196/970).

Против I. ст. пресуде уложио је осуђени жалбу која је уважена и I. ст. пресуда укинута а из разлога:

Да би се могла применити одредба чл. 6 ст. 3 Кз. потребно је утврдити да оптужени услед алкохолисаности није могао схватити значај свог дела и да није могао управљати својим поступцима тј. да му је урачуљивост услед алкохолисаности била искључена.

Кривично дело разбојништва. (ВСВ бр. 179/970).

Против I. ст. пресуде којом је извршилац кривичног дела осуђен, уложено је жалбу његов отац, жалба је као неоснована одбијена а из разлога:

Када у извршењу кривичног дела разбојништва учествују сви оптужени, и то на основу претходног договора да учине то кривично дело, онда код свих оптужених постоји свест да заједнички доприносе његовом остварењу, па стога сви они делују као саизвршиоци кривичног дела разбојништва и чл. 252 Кз. без обзира на то ко је од њих употребио силу према оштећеном и ко му је одузео новац.

РЕШЕЊЕ СКУПШТИНЕ АДВ. КОМОРЕ У САПВ

На Скупштини Адвокатске коморе у САПВ која је одржана у Новом Саду 6. јуна 1970. донесена су следећа решења:

1. Узет је на знање извештај да је на Скупштини било присутно 257 адвоката од уписаних 402, те да је Скупштина способна да доноси правоваљане азкључке.

2. На Скупштини су били присутни као гости: Арпад Хорват, покр. секретар за правосуђе, др Јанко Жүнац, представник Врховног суда Војводине, др Никола Воргић, декан Правног факултета Нови Сад, Здравко Груловић, председник Вишег прив-

редног суда Нови Сад, Звонко Штајнер, председник Окружног суда, Нови Сад, М. Аврамов, јавни тужилац, Нови Сад, Сава Влалукин, зам. јавног правобраниоца САПВ, Нови Сад, Бура Мијатовић, Љубомир Стаменковић, Милован Вуковић, из Адв. коморе-Београда, др Маријан Думић, из Адв. коморе-Загреб, Зијах Спахо, из Адв. коморе Б и Х-Сарајево, Витодрог Пукл, из Адв. Коморе СРСА-Цеље, Богдан Божиновски, из Адв. коморе СРМ-Скопје, Иван Матијевић, председник У др. адв. приправника САПВ-Нови Сад те пензионисани адвокати др. Сл. Ђирић и Коста Хаџи ст.

3. Одала је пошту и признање о 50. год. од смрти пок. др Михајла Полита-Десанчића, адвоката те умрлим адвокатима и пензионисаним: др Светомир Мијатовић, Вршац, др Стеван Анојчић, Озаци, Никола Булгаков, Перлез, Стипан Човић, Суботица, Сава Радловић, Бајмок, Андрија Шарчевић, Суботица, Милан Драшковић, Зрењанин, др Војислав Дошен, Зрењанин, Јован Јегдић, Нови Сад, др Бранко Јовановић, Алибунар, др Павле Блажевић, Сомбор, др Ференц Кецељи-Месарош, Сента.

4. Изабрала је Радно председништво др Јулије Кениг, Нови Сад, Владимир Трухар, Срем. Митровица и Фрања Сич, Пачир, за секретара Душан Узелац и Борбе Вебер, Нови Сад, за овераче записника Борбе Романовић и Леонора Бурић, Нови Сад за бројаче гласова: Јован Стакић, Боривој Јекић и Петар Мишулић, сви из Новог Сада.

5. Одбила је предлог М. Борјановића (Нови Сад) о измени дневног реда са свим гласовима против 2. гласа.

6. Закључила је да се записник Скупштине од 24. маја 1969. не чита, те га прима, пошто је оверен од стране оверача записника.

7. Одлучила је да се извештај Управног одбора о раду Коморе у 1969. не чита, као ни закључни рачуни Коморе за 1969. г. те предлог буџета за 1970. г. пошто су објављени у броју 5 „Гласника“.

8. Саслушала је извештај др Јосипа Петерке, председника Комисије за преглед финансијског пословања Коморе.

9. Саслушала је извештај Милорада Ботића о новом Закону о адвокатури и Статуту Коморе.

10. Саслушала је извештај Олге Царић о 50. год. прославе Адвокатске коморе у САПВ 1971. године.

11. Саслушала је извештај др Федора Араницког о колективном осигурању адвоката.

12. Саслушала је поздравне говоре Б. Мијатовића, др Н. Воргића, др Ј. Жунца, затим дискусију др Сл. Ђирића, Свет. Петровића (Суботица) Арпада Хорвата, секретара за правосудје САПВ, др Ј. Дорошког, претседника Савета АК у САПВ, Ивана Матијевића, председника У др. адв. припр. у АК у САПВ, те је усвојила извештај Управног одбора о раду у 1969. години; усвојила завршни рачун АК у САПВ за 1969. годину;

успојила извештај Комисије за преглед матер. пословања у 1969. г.;

финансијски план-буџет АК у САПВ за 1970. годину;

да приступа у чланство Савеза адвокатских комора Југославије;

да се одржи прослава 50. год. Адв. коморе у САПВ 1971. год. и да се за покриће тих трошкова чланарина у 1970. години повиси са 120 н. д. а да је Управни одбор овлашћен да именује почасни одбор и радни одбор прославе, те за предузимање свих потребних мера за што успешније одржавање те прославе;

да УО Адв. коморе може да склопи са Осиг. заводом уговор о колективном осигурању адвоката али само за оне адвокате који желе да буду осигурани;

дала је разрешницу свим Одборима за рад у 1969. години.

13. Радно претседништво је известило да је примило две кандидатске листе за избор нових органа Коморе, једну са др Јосифом Варадијем, као председником, а другу са Славком Мишићем. Радни одбор је утврдио да друга листа са Славком Мишићем не одговара чл. 13. Пословника и ту је листу одбацио. Пошто је остала само једна листа са др Јосифом Варадијем на челу председник Радног претседништва констатује да је Скупштина одлучила да се јавно гласа, те по обављеном гласању објављује, да је Скупштина једногласно изабрала: за председника др Јожефа Варади, адв. Зрењанин, за заменике председника Славко Мишић, Нови Сад и Алба Филиповић, Суботица, у Управни одбор: др Федор Араницки, Срем. Митровица, Милорад Ботић, Нови Сад, Иван Будушин, Нови Сад, Славко Жива, Зрењанин, Золтан Корхеџ, Суботица, Милан Мирковић, Панчево, Томислав Милић, Нови Сад, Стеван Рончевић, Нови Сад — за чланове Савета: Лајош Јожа, Суботица, Ливијус Лапатат, Зрењанин, Милан Рапајић, Нови Сад, Славко Станковић, Ср. Митровица, Богољуб Стојковић, Панчево, Јосип Хил, Б. Петровац, Олга Царић, Нови Сад за Дисц. тужиоца: Лазар Радојчић, Нови Сад, за заменике: Слободан Бељански и Александар Пердих, Нови Сад — за Дисциплински суд: др Милан Јовановић, председник, Антоније Марић, зам. председника, те чланови: Лазар Бошњак, Вршац, др Мирко Гутман, Сомбор, Исак Дражић, Кикинда, Душан Ербес, Панчево, Бранислав Мајсторовић, Рума, Влајко Николић, Сента, др Јосип Петерка, Нови Сад, Милан Ралетић, Нови Сад, Бора Томин, Нови Сад, Владимир Трухар, Ср. Митровица, Тивадар Фабо, Суботица — за II. ст. Дисц. веће при ВСВ: Бұра Бошњак, Сомбор, др Тоша Ишпановић, Суботица, Илија Јарковачки, Панчево, др Никола Перваз, Нови Сад, Михајло Рамач, Нови Сад, др Андрија Тиса, Суботица, — у Комисију за преглед финанс. пословања: др Јулије Кениг, Нови Сад, Благоје Ердeљан, Зрењанин, и Васа Калишки, Панчево.

Објављујемо ова решења Скупштине с тим да су ова обавезна за целокупно чланство.

Нови Сад, 6. јуна 1970. године.

Председник Радног председништва:
др Јулије Кениг, с. р.

ИЗ СЕДНИЦЕ У. О. А. К. у САПВ

На седници Управног одбора Адвокатске коморе у САПВ које је одржана 5. јуна 1970. донесена су следећа решења:

1. Узет је на знање извештај председника, секретара, благајника, те чланова УО о раду Коморе.

2. Решењем бр. 204/970. уписује се у именик адв. приправника АК у САПВ са даном 5. јун 1970. Лазар Давидов, на вежби код Димитрија Зековића, адвоката у Оџацима.

3. Решењем бр. 206/970. брише се из именика адвоката са даном 7. март 1970. због пензионисања др Данило Миковић, адвокат из Алибунара, за преузимање се поставља Милан Миковић, адв. Панчево.

4. Решењем бр. 216/970. узима се на знање да Антун Вучинац, адв. пр. из Н. Сада наставља приправничку вежбу 1. јуна 1970. код адвоката Вукадина Поповића, Нови Сад.

5. Решењем бр. 218/970. евидентира се уговор о правној помоћи закључен 28. маја 1970. између адвоката Војислава Попадића, Нови Сад и Набавно прод. задруге „Занатлија”, Нови Сад.

6. Решењем бр. 219/970. евидентира се уговор о пружању правне помоћи закључен између адвоката Војислава Попадића, Нови Сад 28. маја 1970. са предузећем „Триколор” из Новог Сада.

7. Решењем бр. 220/970. евидентира се уговор о пружању правне помоћи закључен 10. XI 1969. између адвоката Војислава Попадића из Н. Сада и Пред. за чување друштвене имовине „Сигурност” из Новог Сада.

8. Решењем бр. 221/970. евидентира се уговор о пружању правне помоћи закључен 29. маја 1970. између адвоката Војислава Попадића, Нови Сад и Управе спортских објеката, Нови Сад.

9. Решавано је о текућим пословима.

Управни одбор АК у САПВ

ИЗ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА АК У САПВ

На седници Управног одбора која је одржана 13. VI 1970. године донета су следећа решења:

1) Конституисан је Управни одбор. За секретара УО изабран је Стеван Рончевић, адвокат у Новом Саду, за благајника

УО Иван Будишин, адвокат у Новом Саду, за референта за радне одборе изабран је Томислав Милић, адвокат у Новом Саду.

2) За потписивање новчаних докумената овлашћена су следећа лица: Др Јожеф Варади председник, Славко Мишић заменик председника и Стеван Рончевић секретар.

3) За доношење и потписивање президијалних решења овлашћени су: Др Јожеф Варади председник и Славко Мишић заменик председника.

4) За члана Председништва Савеза адвокатских комора одређен је Др Јожеф Варади председник, а за његовог заменика Албе Филиповић, заменик председника.

5) Изабрани су председници комисија и то: за председника Комисије за материјална питања Албе Филиповић заменик председника, за председника Комисије за организациона и статутарна питања Милорад Ботић, члан УО, за председника Комисије за етику и примену Тарифе Др Федор Аранички члан УО, за председника Комисије за прописе Милан Миковић члан УО, за председника Комисије за међународне везе Др Јожеф Варади, председник УО.

6) Изабрана је Комисија од три члана за мање дисц. преступе, за председника Жива Славко, члан УО, за чланове: Др Аранички Федор члан УО и Корхеџ Золтан члан УО.

7) Иницијативни одбор за прославу који сачињавају Милорад Ботић, др Јожеф Варади и Олга Царић претворен је у Радни одбор за прославу, а који ће се накнадно попуњити потребним бројем чланова.

8. Изабран је Одбор за библиотеку и стару архиву у који су ушли: Стеван Рончевић секретар, Милорад Ботић члан УО и Др Никола Николић, адвокат у пензији из Н. Сада.

9) У ужи уређивачки одбор „Гласника“ изабрани су: за главног и одговорног уредника Милорад Ботић, адвокат из Новог Сада члан УО, за чланове: Славко Мишић, адвокат из Новог Сада заменик председника УО, Оливер Новаковић, адвокат из Новог Сада, Корхеџ Золтан, адвокат из Суботице, Коста Хаџи адвокат у пензији из Новог Сада. Шири уређивачки одбор ће се касније изабрати.

10) Решењем бр. 228/1970 брише се из именика адвоката Лошонџ др Еде, адвокат из Кањиже са даном 6. јуни 1970, године, услед смрти. За преузиматеља је одређен Лошонџ др Аурел, адвокат у Суботици.

11) Решењем бр. 233/1970 на основу чл. 59 тач. 5 Закона о адвокатури брише се из именика адвоката Иванчевић Н. Милан, адвокат из Новог Сада. За преузиматеља је одређен Карацић Радивој, адвокат у Новом Саду.

12) Решењем бр. 228/1970 решена је молба за исплату посмртнине уд. Лошонџ Ержебет иза њеног преминулог супруга пок. Др Еде Лошонџа, бив. адвоката из Кањиже.

13) Решењем бр. 234/1970 решена је молба за исплату посмртнине уд. Миле Козма из Беле Цркве иза њеног преминулог супруга пок. др Имре Козма, адвоката у пензији из Беле Цркве.

14) Узет је на знање извештај да је Адвокатска комора Хрватске 6. VI 1970. године одржала годишњу скупштину.

15) Узет је на знање извештај да Адвокатска комора Б и Х одржава годишњу скупштину 13. VI 1970.

16) Узет је на знање извештај да Адвокатска комора Македоније 13. VI 1970. одржава своју годишњу скупштину.

17) У смислу чл. 136 пречишћеног текста Основног закона о доприносима и порезима грађана донета је одлука да се од молиоца који траже упис у именик адвоката и пресељења седишта адвокатске канцеларије са територије друге Коморе, тражи да молби прикључе пореско уверење.

18) Решавано је и о другим текућим питањима.

Управни одбор АК у САПВ

Из књиговодства Коморе

Извештавају се сви адвокати да 1. јула 1970. доспева обавеза исплате трећег квартала чланарине, те се позивају да уплате на текући рачун по 59 н. д. за чланарину и претплату на „Гласник“.

Како је др Ференц Кецељи-Месарош пенз. адвокат из Сенте преминуо, позивају се сви чланови Фонда посмртнине да уплате по 10 н. д.

Све уплате се врше на тек. рачун: Адвокатска комора у САПВ, 657-8-419.

Књиговодство Коморе

Из Уређивачког одбора „Гласника“

Позивају се сви претплатници који још нису измирили претплату за 1970. годину или је само делимично платили, да целу претплату у висини од 30. н. д. уплате на текући рачун Адвокатска комора у САПВ бр. 657-8-419.

Исто тако, молимо и оне који нису измирили ранију претплату да то одмах учине.

Уређивачки одбор „Гласника“

ИЗВЕШТАВАМО ПРЕТПЛАТНИКЕ И ЧИТАОЦЕ ГЛАСНИКА
ДА БЕ БРОЈ ГЛАСНИКА ЗА МЕСЕЦ АВГУСТ 1970. БИТИ ОБ-
ЈАВЉЕН НЕШТО КАСНИЈЕ НЕГО ОБИЧНО, ЗБОГ ГОДИШЊЕГ
ОДМОРА.

ИЗ КЊИГОВОДСТВА КОМОРЕ

Позивамо све чланове Фонда посмртнине да уплате, на текући рачун Адвокатске коморе у САПВ бр. 657-8419 по 10 н. д. за смртне случајеве пок. др Имре Козме, пенз. адвоката из Беле Цркве и др Еде Лошонца, адвоката из Кањиже.

Књиговодство Коморе.

„ГЛАСНИК” излази сваког месеца / Издавач и власник: Адвокатска комора у САПВ, Нови Сад, Змај Јовина 20 / Уређује одбор: Милорад Ботић, гл. и одг. уредник. Коста Хаџи, уредник, Славко Мишић, Оливер Новаковић и Золтан Корхеџ чланови одбора / Одговорни уредник: Милорад Ботић, адвокат, Нови Сад, Нар. хероја 6 / Текући рачун: 657-8-419 / Годишња претплата 30 н. д. / Цена једног броја 3 н. д. / Штампа „Будућност”, Нови Сад, Шумадијска 12

